

বুৰঞ্জীৰ
বিচিত্ৰ কাহিনী

শ্ৰীৰমেশ চন্দ্ৰ কলিতা

দত্তবৰুৱা এণ্ড কোম্পানী
গুৱাহাটী : অসম

প্ৰকাশক :

শ্ৰীমুনীন্দ্ৰনাথায়ণ দত্তবৰুৱা এম্-এ

দত্তবৰুৱা এণ্ড কোম্পানী

গুৱাহাটী : অসম

প্ৰথম প্ৰকাশ—মাৰ্চ, ১৯৭৪

বেচ—২.৫০ টকা

ছপা কৰোঁতা :

শ্ৰীৰাধাৰমণ বসাক

শ্ৰীকান্ত প্ৰেছ

৭৫, বৈঠকখানা ৰোড

কলিকতা-৯

পাতনি

জাতিৰ দাপোণ হিচাবে বুৰঞ্জী সাহিত্যৰ মূল্য সাহিত্যৰ মূল্য অতি বেছি। সৌভাগ্যৰ বিষয় যে অসমৰ স্বাধীন ৰজাসকলে বুৰঞ্জী প্ৰণয়ত বিশেষ গুৰুত্ব দি আহিছিল। কালৰ বুকুত তেনে বহুখন বুৰঞ্জীয়েই ইতিমধ্যে লুপ্ত হৈ গৈছে। থকাসমূহৰো আটাইখিনি সাঁচিপাতৰ মাজৰ একাৰৰ পৰা মুক্ত হ'ব পৰা নাই যদিও ইতিমধ্যে বহুকেইখন পুৰণি বুৰঞ্জী ছপা আকাৰে বাইজৰ মাজত মুখ দেখুৱাবলৈ সমৰ্থ হৈছে। এই বুৰঞ্জীসমূহে অসমৰ পুৰণি ৰাজনৈতিক তথা সামাজিক অৱস্থাৰ প্ৰতিচ্ছবি দাঙি দেখুৱাব উপৰিও পাহৰণিৰ গৰ্ভত লয় হ'ব নোৱাৰাকৈ বুৰঞ্জীমূলক কাহিনী কিছুমানো ধৰি ৰাখিছে। এইবোৰ বুৰঞ্জী সাহিত্যৰ ৰসাল জীপ। এনে ধৰণৰ কাহিনীৰে নিৰস বুলি বুৰঞ্জী সাহিত্যলৈ মন নেমেলা কোমলমতিৰ পাঠককো বুৰঞ্জী সাহিত্যলৈ আকৰ্ষণ কৰাৰ থল আছে। তেনে এটি ভাবে “বুৰঞ্জীৰ বিচিত্ৰ কাহিনী”ৰ জন্ম হ'ল। ইয়াত ছয়টি কাহিনী সন্নিবিষ্ট কৰা হৈছে। কাহিনী কেইটি বুৰঞ্জীৰপৰা লোৱা আৰু প্ৰতিটো কাহিনীত প্ৰলেপ দি সাধুকথাৰ বোলেৰে সজাবলৈ চেষ্টা কৰা হৈছে। ইয়াৰপৰা যদি আমাৰ উঠি অহা লৰা-ছোৱালী যৎসামান্যও উপকৃত হয় তেন্তে তাতেই আমাৰ শ্ৰম সাৰ্থক ভাবিম।

“বুৰঞ্জীৰ বিচিত্ৰ কাহিনী”খনৰ প্ৰথম প্ৰকাশৰ বাবে দায়িত্ব লৈ পুথিখনি বাইজৰ মাজত মুকলি কৰি দিয়া বাবে অসমৰ প্ৰখ্যাত

প্রতিষ্ঠান “দত্তবকরা এণ্ড কোম্পানী”ৰ প্রতি মোৰ আন্তৰিক
শলাগ থাকিল। তেওঁলোকে ছপোৱাৰ দায়িত্ব নোলোৱাহেঁতেন
“বুৰঞ্জীৰ বিচিত্ৰ কাহিনী” একাৰৰ পৰা হয়তো সোনকালে পোহৰ
নাপালেহেঁতেন। ভাষা-জননীৰ মেৱা ধৰিবলৈ এই প্রতিষ্ঠানটোক
ভগৱানে আক শক্তি দিয়ক ; এই আশাবেই সামৰলোঁ। ইতি—

ফটাশিল,
গুৱাহাটী-২

শ্ৰীৰমেশ চন্দ্ৰ কলিতা

২০।৩।৭৪

সূচীপত্ৰ

১। দেৱে পতা বজা (কছাৰী বজা)	...	১
২। মৎস্য-কথা (জয়ন্তীয়া বজা)	...	১৫
৩। কুৱেৰ দেৱতাৰ ঢাল খৰ্গ (চুটিয়া বজা)	...	৩০
৪। সাধনী কুঁৱৰী (চুটিয়া বজা)	...	৪২
৫। মহাদেৱৰ অনুগ্ৰহ (কোচ বজা)	...	৫৩
৬। বশিষ্ঠ মুনিৰ অভিশাপ (আহোম বজা)	...	৬৩

দেৱে পতা বজা

ডিমাপুৰ এসময়ত কছাৰী ৰাজ্যৰ ৰাজধানী আছিল। কছাৰী ৰাজ্যক হেড্‌স্ব ৰাজ্য বুলিছিল। পাণ্ডব সকলৰ ভিতৰত বাহুবলী ভীমৰ পুত্ৰ ঘটোৎকচ এই ৰাজ্যৰ ৰজা আছিল। মহাভাৰতৰ কোঁৱৰ আৰু পাণ্ডব সকলৰ যুদ্ধত ঘটোৎকচে পাণ্ডবৰ ফালে হৈ ৰণ কৰিছিল। ৰণত কোঁৱৰৰ হাতত তেওঁৰ মৃত্যু হয়। তেতিয়াৰ পৰা সেই ৰাজ্যত কিছুকাল প্ৰতাপী ৰজা নোহোৱা হয়। পিছে বহু দিন পাছত, ছয় কুৰি বছৰমান মানুহ লগত লৈ চচেম্‌ফা নামৰ মানুহ এজনে ৰজা বোলাই আছিল। কিন্তু ডাঙৰ ৰজা নোহোৱাত হেড্‌স্ব-ৰাজ্যৰ প্ৰজা সকলে হলে ভাল পোৱা নাছিল। কাৰণ দেশত প্ৰতাপী ৰজা নহলে ৰাজ্যৰ শ্ৰীবৃদ্ধি নহয়। প্ৰজা সকলৰো মুখ শান্তি কমি যায়। প্ৰজা সকলৰ এই দুখৰ কথা বিধাতাৰ নজৰত পৰিল। বিধাতাই ভাবিগুণি সেই ৰাজ্যত ভাল ৰজা এজন দিবলৈ মনতে পাঙিলে। তাত এঘৰ দুখীয়া কছাৰী মানুহ আছিল। তেওঁলোকৰ ঘৰত মানুহৰ ভিতৰত গিৰিয়েক ঘৈণীয়েক আৰু সন্তান বুলিবৰ ছোৱালী এজনীয়েই আছিল। ছোৱালীজনী গাভৰু হৈছে। তাই দেখাত বৰ ধুনীয়া আছিল। স্বভাৱে চৰিত্ৰই ছোৱালীজনী সাইলাখ দেৱী। পাপ কথা তেওঁ

কোনো দিনেই মনতো ঠাই দিয়া নাছিল। বিধাতাই এই ছোৱালী জনীৰ সন্তানকেই বজা পাতিম বুলি ঠিক কৰিলে। কিন্তু সেই কাম কৰে কেনেকৈ? ছোৱালী জনীৰ যে বিয়াই হোৱা নাই। পিছে বিধাতাৰ ইচ্ছা হলে কোনো কামেই পৰি নাথাকে। তেওঁ উপায় উলিয়াই ললে। ছোৱালীজনীৰ গাত ৰূপ থকা বাবেই মানুহে তেওঁক ৰূপতৰা বুলি মাতিছিল।

সেইদিনা আছিল বৰ ব'দ। মাকে ৰূপতৰাক ধান মেলি দিবলৈ আজ্ঞা দিলে। মাকৰ কথামতে ৰূপতৰাই চোতালত ধান মেলি দিব ধৰিলে। গাত বৰ ব'দ পৰা বাবে ৰূপতৰাই মূৰত এখন কাপোৰ ঢাকি ললে। সেইবাবে তেওঁ ওপৰৰ ফালে একো দেখা নোপোৱা হ'ল। বিধাতাই তেওঁৰ ওচৰলৈ দেৱপক্ষী এটা পঠিয়াই দিলে। পক্ষীটোৱে উৰা মাৰি আহি বিধাতাই দিয়া নিৰ্দেশ মতে ছোৱালী জনীৰ মূৰত কিবা পেলাই একে চোঁচাই গুচি গ'ল। ৰূপতৰাই তেওঁৰ মূৰত চৰায়ে বিষ্ঠা ত্যাগ কৰা বুলি মাকক জনালে। মাকে তেওঁক গা ধুবলৈ দি মনে মনে থাকিল। মাকৰ কথা মতে ৰূপতৰাই গা-পা ধুই নিজৰ কামত লাগিল। এই দৰে এমাহ পাৰ হ'ল। তাৰ পাছত দেখে যে ৰূপতৰাৰ গাত গৰ্ভৱতীৰ লক্ষণে দেখা দিলে। ৰূপতৰা বৰ আচৰিত হ'ল। তেওঁ মাকক নিজৰ এই অৱস্থাৰ বিষয় জনোৱাত মাকে আচৰিত হ'ল আৰু তাৰ বাবে ৰূপতৰাক পাৰে মানে গালি পাৰিলে। বাপেকে যেতিয়া এই কথা শুনিলে, তেতিয়া তেওঁ মৰ্মাহত

হৈ পৰিল। কাৰণ বিয়া নোহোৱাকৈ তেওঁৰ ছোৱালী গৰ্ভৱতী হোৱা বুলি মানুহে জানিলে, তেওঁকে থু দিব; বংশৰ দুৰ্নাম হব। গতিকে ভাত পানী এৰি কেনেকৈনো দুৰ্নামৰ পৰা হাত সাৰিব পাৰে তাকেহে তেওঁ দিনে ৰাতিয়ে চিন্তা কৰিবলৈ ধৰিলে। ভাবি ভাবি তেওঁ শেষত উপায় এটি উলিয়ালে। এদিন নিশা যেতিয়া ৰূপতৰাৰ টোপনি আহিল, তেতিয়া তেওঁ ৰূপতৰাৰ মাকক মাতিলে আৰু তেওঁ ভবা মতে সকলো জনাই দুৰ্নামৰ পৰা হাত সাৰিবলৈ উপায় এটা হাতত ললে। গিৰিয়েকে দিয়া উপায় ৰূপতৰাৰ মাকৰ হলে একেবাৰে মনঃপুত হোৱা নাছিল। তথাপি গিৰিয়েকে বাৰে বাৰে বুজাই কোৱাত মাক সন্মত হ'ল।

পিছদিনা ভৰ পুৱাতে ৰূপতৰাৰ পিতাক উঠি ৰূপতৰাকো মাতি কলে, “আই ৰূপতৰা! মাহীয়েৰাৰ ঘৰলৈ যাওঁ বল।” হঠাৎ এই কথা শুনি ৰূপতৰা বৰ আচৰিত হ'ল। কাৰণ কোনো দিনেই ৰূপতৰাই মাহীয়েকৰ কথা শুনা নাছিল। মাহীয়েক যে আছে তেওঁ তেতিয়ালৈ জানিবই পৰা নাছিল। গতিকে মনে মনে আহি ৰূপতৰাই মাকক সুধিলে— “মাহীনো ক'ত আছে আই? মই চোন কোনো দিনে দেখা নাই? তোমালোকেনো আগেয়ে কোনো দিনে কোৱা নাছিল। কিয়?” গিৰিয়েকৰ সৈতে কৰা আগ নিশাৰ পৰিকল্পনা মতে মাকে হাঁহি মাৰি ৰূপতৰাক উত্তৰ দিলে— “মাহীয়েৰ আছে ৰূপতৰা। তেওঁ বৰ মৰমিয়াল। সৰুতে মাৰ ঘৰতে মোৰ লগত

মাহীয়েৰাৰ কাজিয়া হৈছিল। তেতিয়াৰ পৰাই আমাৰ দুয়ো ভনীৰ মাজত মাত বোল নোহোৱা হৈ আছে। সেইবাবে অহাযোৱাও নাই। তহঁতক কিন্তু বৰ ভাল পায়। পিতাৰৰ লগত গৈ এবাৰ চাই আহগৈ।” ইয়াকে কৈ মাকে ৰূপতৰাক তেল-সিন্দূৰ আনি হাতত দিলে। ফণিখনো আনি মাকে নিজেই ৰূপতৰাৰ মূৰটো আচুৰি দিলে। জপাৰ পৰা ধুনীয়া চাদৰ মেখেলা এযোৰো ৰূপতৰাক আনি দিলে। ৰূপতৰাই সাজি কাছি পিতাকৰ লগত মাহীয়েকৰ ঘৰলৈ ওলাল। পিতাকে বাটত খাবলৈ লাউপানীও বান্ধিকুন্ধি ললে। লগতে এটা কুকুৰো ললে। তাৰ পাছত তেওঁলোকে গন্তব্য স্থানলৈ খোজ ললে। হাবি বন ভাঙি গৈ গৈ তেওঁলোক বহু দূৰ পালে। খোজ কাঢ়োতে কাঢ়োতে ৰূপতৰাৰ বৰ ভাগৰ লাগিল। পিয়াহত তেওঁৰ অৰ্ধ কণ্ঠ শুকাই গ’ল। তেওঁ পিতাকক কলে, “মোৰ বৰ ভাগৰ লাগিছে পিতা। খোজ কাঢ়িব নোৱাৰা হৈছে। বৰ পিয়াহো লাগিছে।” জীয়েকৰ কথাত পিতাকৰ দু-চকুৰ পৰা পানী গিৰ্, গিৰ্ কৈ পৰিল। তেওঁ জীয়েকে নেদেখাকৈ চকু-পানী মচি লৈ থোকা থুকি মাতেৰে কলে, “আক অলপ দূৰ বলচোন। সেই বননিখনত জিৰণিও লম; পিয়াহ পলুৱাই পানীও খাম। লগত লাউ-পানীতো আছেই। ৰূপতৰাই দুনাই কোনো উত্তৰ নিদি লাহে লাহে খোজ ললে। বিধাতাই কিন্তু ৰূপতৰাৰ কষ্ট দেখি মনত বৰ আঘাত পালে। তেওঁ ৰূপতৰাক ছাঁ দি যাবৰ বাবে আকাশত এচমকা মেঘ আৰি দিলে। বিধাতাৰ

ইচ্ছাতে বতাহেও জিৰ্, জিৰ্ কৈ ৰূপতৰাক বিচি গ’ল। কিছুদূৰ গৈ তেওঁলোক এখন গভীৰ অৰণ্যত উপস্থিত হ’ল। অৰণ্যৰ কাষতে লগাকৈ এলানি পৰ্বত। সেই পৰ্বতৰ পৰা কুলু কুলুকৈ এখনি নিজৰা অৰণ্যৰ মাজেৰে বৈ আহিছে। তেওঁলোক সেই নিজৰাৰ পাৰৰ গছ এজোপাৰ তলত বহিল। নিজৰাৰ পানীতে হাতমুখ ধুই ৰূপতৰাই ইচ্ছা মতে পিয়াহ পলুৱাই পানী খালে। তাৰ পাছত গছ জোপাৰ তলত বহি বিশ্রাম ললে। গাভৰু ছোৱালী; তাতে গৰ্ভৱতী। ইমান দূৰ বাট খোজ কাঢ়ি আহি ই-সি খাই গছৰ তলত জিৰণি লওঁতে ৰূপতৰাৰ টোপনি আহিল। বাপেক ৰূপতৰাৰ ওচৰতে কিছু সময় বহি আছিল। কিন্তু যেতিয়া তেওঁ দেখিলে যে ৰূপতৰা ভৰ টোপনিত পৰিছে, তেতিয়া হাতত সাৰে ভৰিত সাৰে তেওঁ তাৰ পৰা অলপ আঁতৰি আহি লগত নিয়া কুকুৰটো কাটিলে। কুকুৰটো কটাত যিবোৰ তেজ ওলাল, সেইবোৰ তেওঁ যি ঠাইত বহিছিল তাতেই থূপকৈ পেলাই থলে। তাৰ পাছত কুকুৰটো আতৰত নি পেলাই দিলে। এই খিনি কৰি তেওঁ পাৰে মানে চকুপানী মচি-মচি কান্দিলে। কাৰণ আগনিশা তেওঁলোকে কৰা সিদ্ধান্ত মতে ৰূপতৰাক অৰণ্যত এৰি থৈ অহাটোকেই ঠিক কৰিছিল; যাতে গৰ্ভৱতী বুলি মানুহে গম নোপোৱাতেই ৰূপতৰাক অৰণ্যৰ বাঘে খায়। তেতিয়াৰ মানুহে সমাজে বেয়াবোলা কামক ইমানেই ভয় কৰিছিল যে তাৰ তুলনাত জীয়েকৰ জীৱনৰ মূল্যও কম বুলি বোধ কৰিছিল। বাপেকে কিছু সময় দুখকৰি কান্দিলে।

তাৰ পাছত জীয়েকে সাৰ পালে তেওঁক এৰি থৈ যোৱাটো অসম্ভৱ হব বুলিয়েই পিতাকে দুখমনে তাৰ পৰা বিদায় ললে। তেওঁৰ ঠাইত কটা কুকুৰৰ তেজবোৰ পূৰ্ণ হৈ পৰি থাকিল।

লাহে লাহে বেলি পৰি আহিল। এহালি হৰিণা নিজৰাৰ পানী খাবলৈ আহি ৰূপতৰাক দেখি থমকি ব'ল। ধুনীয়া গাভৰু জনী তাত পৰি থকাত সিহঁতৰো সহ নহ'ল। কাৰণ চকা বহিলেই তেওঁ বাঘৰ আহাৰ হব। মতা হৰিণটোৱে ৰূপতৰাৰ কাষচাপি তেওঁক সাৰ পোৱাই দিবলৈ ইচ্ছা কৰিলে। সি ৰূপতৰাৰ ওচৰলৈ আহি তেওঁৰ গালখন চেলেকি দিলে। লগে লগে ৰূপতৰা চমকু খাই উঠিল। তেওঁ দেখে যে বাপেক নাই। ওচৰত হৰিণ হালহে থিয় হৈ আছে। চকুমুখ মোহাৰি ভালকৈ চাই দেখে যে বাপেক থকা ঠাইত কিছুমান তেজ পৰি আছে। তেওঁৰ বুকুখন চিৰিংকৈ উঠিল। ইফালে চকা পাতত বহিছে। বাপেকক কিবাই খালেই নেকি? তেওঁ ভাবিচিন্তি অস্থিৰ হৈ পৰিল। নিৰাশ্ৰয় অবলা; গতিকে ভগৱানৰ ওচৰতে সকলো সঁপি দি, তেওঁ তেজবোৰৰ ওচৰত থিয় হ'ল। তাৰ পাছত এটা অঙুলিৰে অকণমান তেজ আনি জিভাত দি কাতৰ ভাবে বনদেৱতাক উদ্দেশ্য কৰি কলে “হে বনদেৱতা! তুমি সকলো দেখি আছা। মই অজ্ঞান অবলা। এই তেজ মই জিভাত দিলোঁ। যদি পিতৃৰ তেজ তেন্তে মিঠা লাগিব; আৰু যদি আনৰ তেজ তেন্তে তিতা লাগিব।” এই বুলি কৈ অলপ সময় তেওঁ অনুভব কৰি চাই দেখে যে ক্ৰমে তেওঁৰ গোটেই মুখখনেই তিতা

হৈ গ'ল। তাকে দেখি সেই দুখৰ মাজতো তেওঁৰ মুখত হাঁহি বিৰিঙি উঠিল। তেওঁ নিশ্চিত হ'ল যে, বাপেকক বাঘে খোৱা নাই। বিবাহ নোহোৱাকৈ গৰ্ভৱতী হোৱা বাবে পৰনিন্দাৰ ভয়তহে তেওঁক বাপেকে বনৰ মাজত এৰি যোৱা বুলি ভাবিলে। এই কথা ভাবি তেওঁ নিজেও বৰ আঘাত পালে। জীৱনৰ প্ৰতি মমতাও কমি আহিল। দেও পক্ষীটোৱে হলে ৰূপতৰাক এৰা নাছিল। সি উৰি উৰি বা দি আছিল। ৰূপতৰাৰ হলে সেইবোৰত কাণ চকু নাই। তেওঁ কান্দি কান্দি ব্যাকুল হৈ পৰিছিল। তাৰ পাছত মৰণকে সাৰটি লবলৈ তেওঁ প্ৰস্তুত হ'ল। এনেতে পিছফালৰ পৰা কোনোবাই কোৱা শুনিলে—“কথা! তই দুখ নকৰিবি। দৈব শক্তিৰ গুণতহে তই গৰ্ভৱতী হৈছ। তোৰ এটা পুত্ৰ সন্তান হব; আৰু সি বজা হব।” কথা কোষাৰ শুনি ৰূপতৰাই চাৰিও ফালে ঘূৰি ঘূৰি চালে। কিন্তু ক'তো একো নেদেখিলে। তথাপি কথা কোষাৰে তেওঁৰ মনলৈ সান্দনা আনিলে। জীৱনলৈও মমতা পুনৰ ফিৰাই আনিলে।

চকা ডুব গ'ল। ঘন আন্ধাৰে গোটেই বননি ঢাকি ধৰিলে। হিংস্ৰ জন্তয়ো গছৰ মাজে মাজে লৰা লৰি কৰিবলৈ ধৰিলে। ইতিমধ্যে হৰিণ হালেও নিজৰ আশ্ৰয় স্থল বিচাৰি লৈছে। কিন্তু ৰূপতৰাৰহে আশ্ৰয় নাই—আশ্ৰয় স্থলো নাই। ভাবি থাকোঁতেই তেওঁ বাঘৰ গৰ্জন শুনিলেই। লগে লগে এটা প্ৰকাণ্ড বাঘ আহি তেওঁৰ ওচৰতে থিয় হ'ল। ৰূপতৰাৰ বুকু কঁপি উঠিল। এতিয়া কৰে কি? লৰা লৰিকৈ গছৰ

আৰত লুকাল। বাঘটোৱে ৰূপতৰাক দেখা নাছিল। কিন্তু ৰূপতৰাই এন্ধাৰ হলেও বাঘ বুলি ধৰিব পাৰিছিল। কাৰণ অলপ আগতেই সি গৰ্জি গৰ্জি হাবি ভাঙি আহিছিল। বাঘটোৱে মানুহৰ গন্ধ পাই ৰূপতৰাৰ ফালে আগ বাঢ়ি আহিল। এইবাৰ ৰূপতৰা নিকপায়। পুৰুষ হোৱাহেতেন, গছতে উঠিলহেঁতেন। কিন্তু তেওঁ গাভৰু ছোৱালী। উপায় নাপাই গছজোপাকে হাত যোৰ কৈ কলে, “হে বৃক্ষ দেৱতা! মই নিৰাশ্ৰয় অবলা। তাতে গৰ্ভৱতী। মোক তুমি আশ্ৰয় দিয়া; নহলে এতিয়াই মই বাঘৰ পেটলৈ যাব লাগিব।” কথাখিনি শেষ হবহে পালে; কি আচৰিত! হঠাৎ গছজোপা মেত্ মেত্ কৈ উঠিল। ৰূপতৰাই দেখে যে গুৰিত এটা প্ৰকাণ্ড ফাট মেলিছে। অলপো পলম নকৰাকৈয়ে ৰূপতৰা গছৰ ফাটটোৰে সোমাই গ’ল। ৰূপতৰা মোমোৱা শেষ হোৱাৰ লগে লগেই গছডাল পূৰ্বৰ দৰে জাপ খাই গ’ল। ৰূপতৰা গছৰ ভিতৰতে থাকিল। বাঘটোৱে গছৰ চাৰিও ফালে এবাৰ ঘূৰি একো নাপাই তাৰ গন্তব্য স্থান ললে। বাতিটো ৰূপতৰাই গছৰ ভিতৰতে নিৰাপদে কটালে। পিছদিনা সূৰ্য্য উঠাৰ লগে লগে গছডাল পুনৰ মেল খালে। ৰূপতৰাই দেখিলে যে বাহিৰত ব’দ। গতিকে নিৰ্ভয় মনে তেওঁ তাৰ পৰা ওলাই আহিল। লগে লগে গছডালো পুনৰ জাপ গ’ল। ৰূপতৰাই নিজৰাৰ পানীত হাত মুখ ধুলে। তাৰ পাছত পকি সৰি থকা গছৰ নানা ফল তৃপ্তিৰে খালে। ইফালে ইফালে অলপ ঘূৰা ফুৰাও কৰিলে। তাৰ পাছত পুনৰ গছৰ

গুৰিতে বিশ্রাম লৈ থাকিল। তেওঁৰ লগৰী হবলৈ আগদিনাই তেওঁক টোপনিৰ পৰা জগাই দিয়া হৰিণ হালো আহি ওচৰতে বহিল। সিহঁতৰ লগত সেইদিনা পোৱালি এটাও আনিছিল। বেলি উঠি অহাত পোৱালিটোক ৰূপতৰাৰ ওচৰতে এৰি সিহঁত ঘাঁহ খাবলৈ গৈছিল। ৰূপতৰাই পোৱালিটোৰ লগতে খেলি সকলো কথা পাহৰি থাকিল। সন্ধিয়া হোৱাৰ আগতে হৰিণ হাল আহি পোৱালিটো লৈ গ’ল। ইতিমধ্যে গছডালতো আগ দিনাৰ নিচিনা এটা ফাট মেলিলে। ৰূপতৰা তাতেই সোমাল। এই দৰেই ৰূপতৰাই গছ আৰু হৰিণৰ সঙ্গতেই কিছুদিন কটালে।

আনদিনাৰ নিচিনা সেই দিনাও বাতিপুৱা ৰূপতৰাই গছৰ পৰা ওলাই আহি হাত মুখ ধুলে। সেই দিনা কিন্তু তেওঁৰ গা ভাল নহয়। তথাপি ছখোজমান গৈ গছৰ ছটামান ফল খাই গছৰ গুৰিতেই বহি থাকিল। যিমানেই বেলি হৈ আহিল, সিমানেই তেওঁ বেছিহে অসুস্থ অনুভব কৰিবলৈ ধৰিলে। শেষত তেওঁৰ যন্ত্ৰণা ইমান বেছি হল যে, এটা ভীষণ চিঞৰ মাৰি তেওঁ অচেতন হৈ পৰিল। তাকে দেখি আকাশ পথেৰে দেওপক্ষীটো আহি তেওঁক বিচিবলৈ ধৰিলে। কিছু সময় পাছত তেওঁৰ চেতন অহাত দেখে যে তেওঁৰ এটি পুত্ৰ সন্তান জন্মিছে। তাৰ পাছত দেখিলে যে বাঘ এটাৰো জন্ম হ’ল। এনে অদ্ভুত কাণ্ড দেখি ৰূপতৰা আচৰিত হ’ল। তেওঁৰ বৰ ভয়ো লাগিল। লৰা লৰিকৈ এটা বসাল সৰু ফল

আনি ল'ৰাটোৰ মুখত দি তেওঁ নিজৰ ঘৰ বিচাৰি গুছি আহিল।
বাঘটোৱে ল'ৰাটো বখি থাকিল।

পিছদিনাখন সেই অৰণ্যৰ ওচৰৰ গাওঁখনৰ মানুহে দল
বান্ধি এটা আলি বান্ধিছিল। বজাই শুনাই দিছিল যে
আলিবাট বন্ধোৱা হলে এটা বৰ-ভোজ দিয়া হ'ব। তাত
নাচ গানৰ ব্যৱস্থা হ'ব। লগতে লাউপানীও থাকিব।
বজাৰ এই ঘোষণা শুনি ল'ৰা-বুঢ়া সকলোৱে আলিবন্ধা
কামত যোগ দিছিল। ইফালে বজাই ভোজৰ দিহা কৰিবলৈ
মানুহো লগালে। গাওঁৰ বলী ডেকা কেইজন মানক পহু
মাৰিবলৈকো পঠিয়ালে। হাতত জাঠি জোং ধনুকাৰ লৈ
বলী চিকাৰী দলটো অৰণ্যৰ ফালে খোজ ললে। বিধাতাই
মনে মনে ভাবিলে—ৰূপতৰাৰ অনাথ ল'ৰাটোক এই চিকাৰী
দলটোৰ হাততে দিয়া ভাল হ'ব। ইয়াকে ভাবি তেওঁ মায়া
হৰিণ এটি চিকাৰী দলটোৰ আগত থিয় কৰালে। তাকে
দেখি চিকাৰী হুঁতে ৰংমনে হৰিণটো মাৰিবলৈ খেদি গ'ল।
কিন্তু কোনো মতেই হৰিণটো মাৰিবলৈ তেওঁলোক সমৰ্থ
নহ'ল। তেওঁলোকে হৰিণটো খেদি খেদি নিজৰাৰ পাৰ
পালে। তাত দেখে যে পহুটো নাই। গছৰ তলত এটি
সুন্দৰ বালকহে দেখিলে। এই নিৰ্জন অৰণ্যত কেচুৱা
ল'ৰাটো দেখি মানুহবোৰ আচৰিত হ'ল। তেওঁলোকে মনতে
ৰঙা পালে। কাৰণ গাওঁৰ কোনো পুত্ৰহীন লোকক এই
ল'ৰাটো দিলে, এদিনৰ লাউপানী মিলিব। তেওঁলোকৰ এজনে

ল'ৰাটো ললে। বাকীবোৰে ধুম্ ধাম্কে চিকাৰ কৰি বহু
কেইটি হৰিণ লৈ গাওঁলৈ খোজ ললে।

বজাৰ নিৰ্দেশ মতে গাওঁত সেইদিনা বিৰাট ভোজৰ
আয়োজন। বাতি সকলোৱে ভোজ ভাত খালে, তাৰ পাছত
নাচ গানৰ আয়োজনো হ'ল। নাচ গান চাবলৈ ছা-ছোৱালী,
ল'ৰা বুঢ়া সকলো নিৰ্দিষ্ট স্থানত গোট খালে। এনেতে এজন
চিকাৰীয়ে সুন্দৰ ল'ৰাটো সকলোৰে আগত উলিয়াই ল'ৰাটো
কাক লাগে সুধিলে। তাকে শুনি বুঢ়ী এগৰাকী ল'ৰাটো নিবলৈ
আগ বাঢ়ি আহিল। বুঢ়ীৰ ঘৰত তেওঁৰ বাহিৰে কোনোৱেই
নাছিল। গৰু গাই পথাৰৰ পৰা ঘৰ চপাবলৈও তেওঁৰ আশ্ৰয়
নাই। গতিকে বুঢ়ীয়ে আনন্দ মনে ল'ৰাটো ললে। চিকাৰী
দলটোক লগে লগেই এক লাউ মদ দিলে। বুঢ়ী ল'ৰাটো লৈ
ঘৰ পালে। বাকী মানুহে নাচ গান চাই আনন্দ কৰিলে।

বুঢ়ীয়ে ল'ৰাটোক পুত্ৰবোধে পালন কৰিলে। সোনকালেই
সি ডাঙৰ হ'ল। আন আন ল'ৰাৰ লগত সি পথাৰলৈ গৰু
নিব পৰাও হ'ল। সি পথাৰলৈ গৰু নিয়ে আৰু সমনীয়া
গৰখীয়াৰ লগত ৰং ধেমালি কৰে। সমনীয়াৰ ভিতৰত সিয়েই
বলী আৰু বুধিয়ক। গতিকে সকলো গৰখীয়া ল'ৰাই তাৰ
কথা মতেই চলা হ'ল। সিহঁতে তাক গৰখীয়া বজাও পাতিলে।
লাহে লাহে সি ডাঙৰেই হ'ল। এদিনাখন পথাৰত গৰু চৰাই
থাকোঁতে কেইজনমান মানুহে এটা ছাগলী ধৰি নিয়া তেওঁ
দেখিলে। তাকে দেখি বুঢ়ীৰ ল'ৰাটোৱে ছাগলীটো ক'লৈ

নিয়ে মানুহ কেইজনক সুধিলে। মানুহ কেইজনে তাক জনালে যে পূজা খোৱা যক্ষক সন্তুষ্ট কৰিবলৈ বজাই এই ছাগলী উচৰ্গা কৰিছে। তাকে শুনি বুঢ়ীৰ পুতেকে কলে “মই বজা হলে মহখোৱা যক্ষক মহ, ছাগলী খোৱা যক্ষক ছাগলী আৰু হাঁহ খোৱা যক্ষক হাঁহ দিলোঁহেঁতেন।” পূজা খোৱা যক্ষই তাৰ এই কথা শুনি আছিল। সিহঁতে ইটোৱে সিটোৱে কোৱা কুই কৰিলে বোলে “বুঢ়ীৰ পুতেককহে বজা পতাতো ভাল হব। সি বজা হলে আমি বেছিকৈ খাব পাম।” কেইজনমান ডেকা যক্ষই বুঢ়ীৰ পুতেকক নীৰলে পাই সুধিলেই “বোলো হয়নে, তই বজা হলে আমি যিয়ে যি খাওঁ তাকেই খুৱাবি বোলে?” বুঢ়ীৰ পুতেকে ন-দিয়ে ‘হয়’ বুলি কলে। এই কথালৈয়ে ৰাতি যক্ষ সকলৰ মাজত মেল হ’ল। মেলত বুঢ়ীৰ পুতেকে বজা পাতিবলৈ সকলোৱে ঠিক কৰিলে। কিন্তু কেনেকৈনো বজা পতা হব তাকে লৈহে যক্ষবোৰৰ মাজত তৰ্ক চলিল। কোনোৱে বোলে “আগৰ বজাক বধ কৰি এওঁক বজা পতা হওক।” কোনোৱে বোলে “এই বজায়ে আমাক পূজা দি আছে। গতিকে ইয়াক মাৰিব নালাগে।” শেষত বুঢ়া যক্ষ এজন আহি কলে “বোলো ডেকাহঁত! কাজিয়াখন এৰচোন। মই তহঁতক উপায় দিছোঁ শুন। তহঁতে মায়া কৰি বজাৰ বাঢ় সমূহত সোমাই থাকগৈ। বাঢ়বোৰ বজালেও বাজিব নিদিবি। বজাৰ বাঢ় নাবাজিলে ছত্ৰভঙ্গ যোগ হোৱা বুলি বজাই ৰাজপাট নিজেই এৰি দিব।” বুঢ়াৰ কথাত

ডেকা এজনে মাত লগালে “সেই বজাই ৰাজপাট বাৰু এৰিয়েই দিলে; কিন্তু বুঢ়ীৰ পুতেকক ৰাজপাটত কি উপায়েনো বহুৱা পৰা যাব; সেই উপায়ো দিয়া।” বুঢ়া যক্ষই কলে “ৰাজ্যৰ ক’তো বাঢ়বোৰ বাজিব নিদিবি। কিন্তু বুঢ়ীৰ পুতেকৰ ঘৰত হলে বাঢ়বোৰ বেছিকৈহে শব্দ হবলৈ দিবি। তেতিয়া বজাই নিজে সেই বুঢ়ীৰ ল’ৰাকে নি ৰাজপাটত বহুৱাব।” বুঢ়াৰ কথাত সকলোৱে হয়ভৰ দি ভাগে ভাগে বজাৰ বাঢ়বোৰত মায়া কৰি সোমাই থাকিল। পিছদিনাখন বজাৰ বাজনীয়াৰ সকলে বাঢ়বোৰ বজাই দেখে যে এটিও বাঢ় নাবাজে। বজাই ৰাজ-বাঢ়ৰ মাত নুশুনি খং কৰিলে আৰু দূতৰ দ্বাৰা বাজনীয়াৰ সকলক মতাই আনি কিয় বাঢ়বোৰ বজোৱা নাই সুধিলে। বাজনীয়াৰ সকলে হাত যোৰকৈ কলে “মহাৰাজ! কাটকে বা মাৰকে আমাৰ গাত দোষ নাই। বাঢ়বোৰ বজাই কোনোমতে মাত উলিয়াব পৰা নাই। ইফালে বাঢ়বোৰত কোনো দোষো নাই। সেই কথা শুনি বজাই নিজেই বাঢ়বোৰ এবাৰ বজাই চালে। কিন্তু কথাটো সঁচা, বাঢ় নাবাজে। এনে অদ্ভুত কাণ্ড দেখি বজাই কোনো অমঙ্গল হব বুলি ভাবিলে। এই কথাকে লৈ পাত্ৰ মন্ত্ৰী সকলৰ লগত বজাই আলোচনা কৰিলে। সকলোৱে ৰাজ্যত অমঙ্গল হব বুলিয়েই ভাবিলে। তেওঁলোকে গোটেই ৰাজ্যতে বাঢ়বোৰ বজাই চাবলৈ বাজনীয়াৰক আদেশ দিলে। বাজনীয়াৰে সেই মতে বাঢ় বজাই চাই দেখে যে বুঢ়াৰ

পুতেকৰ ঘৰত বাতীবোৰ বৰকৈ বাজে ; আন ঠাইত হলে নাবাজে । এই কথা বজাবো কাণত পৰিল । পাত্ৰ মন্ত্ৰীক মাতি বজাই কলে যদি বুঢ়ীৰ পুতেকক বজা পাতিলে বাজ বাতীবোৰ আগৰ দৰে বাজি উঠে তেন্তে বাজ্যৰ মঙ্গলৰ বাবে সিয়েই বজা হওক ।” বজাৰ কথা মতে বুঢ়ীৰ পুতেকক মাতি নি বজা পাতি বাতীবোৰ বজাই চালে । দেখে সে বাতীবোৰ আগতকৈ বেছি শব্দ কৰিহে বাজিবলৈ ধৰিলে । তেতিয়া সকলোকে মিলি বুঢ়ীৰ পুতেককে বজা মানিলে । এইদৰে দেৱতাৰ অনুগ্ৰহত কছাৰী সকলৰ এইজন বজাই সিংহাসন লাভ কৰে । কছাৰী বজা সকলক আগেয়ে ফা বোলা হৈছিল । এইজনা বজাৰ দিনৰ পৰাহে কছাৰী বজাই ‘বজা’ আখ্যা লয় ।

মৎস্য-কন্যা

খাছীয়া জয়ন্তীয়া পাৰ্বত্য অঞ্চলত আগেয়ে জয়ন্তীয়া নামৰ এখন স্বাধীন ৰাজ্য আছিল । এই ৰাজ্যখন অতি পুৰণি ৰাজ্য । পূৰ্বে এই ৰাজ্যত ব্ৰাহ্মণ কুলৰ বজাই ৰাজত্ব কৰিছিল । মহাভাৰতৰ যুধিষ্ঠিৰ নৃপতিৰ সময়তো এই দেশত ব্ৰাহ্মণ বজাই ৰাজত্ব কৰিছিল । তেওঁৰ নাম আছিল ইন্দ্ৰসেন ৰায় । এইজনা বজাই বাহুবলী ভীমৰো বশ্যতা স্বীকাৰ কৰা নাছিল । পিছে ৰজাজন ব্ৰাহ্মণ হোৱা বাবে ভীমে তেওঁক বধ নকৰি গুৰু শাস্তি দিছিল । তেওঁৰ বংশধৰ সকলেই পুৰুষানুক্ৰমে এই ৰাজ্যৰ বজা হৈ আছিল । বহুকাল পাছত জয়ন্তৰায় নামে এজন বজাই এই ৰাজ্যৰ সিংহাসনত বহে । পূৰ্ব-পুৰুষ সকলৰ দৰে এৰোঁ সুখ শান্তিৰেই ৰাজ্য চলায় । কিন্তু এওঁ বৃদ্ধ কাললৈকে পুত্ৰৰ মুখ দেখা নাছিল । সেই বাবে ৰজাৰ মনত বৰ দুখ । পাছত তেওঁ পুত্ৰ সন্তানৰ বাবে গোৰীক আৰাধনা কৰিবলৈ ধৰিলে । ৰজা জয়ন্তৰায়ৰ স্তুতিত দেৱী গোৰী সন্তুষ্ট হ’ল । তেওঁ এদিন স্বপ্নত ৰজাক সাক্ষাত দি কলে, “হে ৰজা ! তোমাৰ স্তুতিত মই সন্তুষ্ট হৈছোঁ । কিন্তু তোমাক মই পুত্ৰ দান দিব নোৱাৰোঁ । কাৰণ বিধাতাই তোমাৰ কপালত পুত্ৰ সন্তান লিখা নাই । তথাপি তুমি যে মোক

সন্তুষ্ট কৰিলা, তাৰ বাবে তোমাক এগৰাকী স্ত্ৰী প্ৰতাপী কন্যা দিম। তেওঁ তোমাৰ পাছত বজা হ'ব। তেওঁৰ নাম হ'ব জয়ন্তী। তেওঁৰ নামেৰেই তোমাৰ বাজধানীৰ নামো জয়ন্তীপুৰ হ'ব।" ইয়াকে কৈ দেৱী অন্তৰ্ধান হ'ল। বাতিপুৰা বজাই বাণীক স্বপ্নৰ সকলো কথা কলে আৰু তেতিয়াৰ পৰাই বজা-বাণীয়ে পুত্ৰৰ আশা বাদ দি কন্যাৰ প্ৰতীক্ষাত থাকিবলৈ ধৰিলে।

কিছুদিন পাছত বাণী সন্তান সন্তুৰা হ'ল। তাকে দেখি বজা-বাণী দুয়ো আনন্দিত হ'ল। যথা সময়ত দেৱীয়ে কোৱামতে তেওঁলোকৰ এজনী কন্যা জন্মিল। বহু দিনৰ মূৰত কন্যা সন্তানটি পাই বজাই আনন্দ উৎসৱ পাতিলে। দুখী-তাপী, ব্ৰাহ্মণ-সজ্জনক দান দক্ষিণা কৰিলে। ৰাজ্যৰ মানুহক ইচ্ছামতে ভোজ ভাতো খুৱালে। কন্যাজনী দিনে দিনে চন্দ্ৰ কলাৰ দৰে বাঢ়ি আহিল। লাহে লাহে তেওঁ যৌৱনত ভৰি দিলে। বজাৰ এতিয়া পুনৰ চিন্তা হ'ল—এই ছোৱালী জনীৰ যোগ্য পাত্ৰ ক'ত পায়? বজাই জানে যে এই ছোৱালী জনীয়েই ভবিষ্যত সিংহাসনৰ গৰাকী হ'ব। গতিকে দৰাজনো ৰাজ লক্ষণ যুক্ত সু-পুৰুষ হ'ব লাগিব। বজাই উপযুক্ত দৰাৰ সন্ধানত লাগিল। শেষত লাণ্ঠাবৰ নামৰ সুলক্ষণা বিদ্বান যুৱক এজন বজাৰ চকুত লাগিল। এই যুৱক জন তেওঁৰে ৰাজ-পণ্ডিতৰ পুত্ৰ। স্ত্ৰী বিদ্বান লাণ্ঠাবৰক স্বামী হিচাবে লবলৈ জয়ন্তীয়েও বেয়া নাপালে। গতিকে ধুম্ ধামকৈ বজাই দুয়োৰে মাজত বিয়া পাতি দিলে। জয়ন্তী আৰু লাণ্ঠাবৰৰ মাজত এখন সুখৰ সংসাৰ গঢ়ি

উঠিল। তাকে দেখি বজায়ে সুখী হ'ল। এইদৰে কিছুদিন গ'ল। লাহে লাহে ৰজা বেছি বুঢ়া হৈ আহিল। তেওঁ ৰাজ্যৰ ভাৰ জীয়েকৰ হাততে গটাই ঈশ্বৰ আৰাধনা কৰি বাকী দিন কেইটা নিয়াবলৈ মন কৰিলে। গতিকে ৰাজ-অভিষেকৰ ভাল দিনবাৰ এটি চাবলৈ জ্যোতিষীক আজ্ঞা কৰিলে। ৰাজ আজ্ঞা মতে জ্যোতিষীয়ে ভাল দিনবাৰ এটি চাই ৰজাক জনালে। তেতিয়া বজাই পাত্ৰ-মন্ত্ৰীক ৰাজ-অভিষেকৰ যা-যোগাৰ কৰিবলৈ আদেশ দিলে। সেই মতে জ্যোতিষীয়ে দিয়া শুভ দিন, শুভ ক্ষণত জয়ন্তীক ৰাজ-সিংহাসনত অধিষ্ঠিত কৰিলে। জয়ন্তী বাণী ৰাজ-সিংহাসনত বহি বাণীসিংহ নাম ললে আৰু ৰাজ্যৰ গৰীব-দুখীয়া, ব্ৰাহ্মণ-সংজনক সুরণ, ৰজত দান কৰিলে। সকলোৱে বাণীসিংহৰ জয় জয় কামনা কৰি তেওঁক আশীৰ্বাদ দিলে।

ৰজা হৈ বাণীসিংহই লাণ্ঠাবৰৰ সৈতে আনন্দ মনে ৰাজ্য প্ৰতিপাল কৰিবলৈ ধৰিলে। গুৰুতৰ কামবোৰ বাণীসিংহই গিৰিয়েক লাণ্ঠাবৰৰ লগত আলোচনা কৰি সমাধা কৰে। এই দৰে কোনো খুট নোহোৱাকৈয়ে দুয়ো মিলি জুলি কিছু দিন ৰাজ্য চলালে; ঘৰ-সংসাৰো কৰিলে। আগেয়ে কোৱা হৈছে যে লাণ্ঠাবৰ বিদ্বান পণ্ডিত, তাতে আকৌ ব্ৰাহ্মণ। সেয়ে তেওঁ এক বছৰ ভদ্ৰকালী ব্ৰত আচৰণ কৰিবলৈ মন মেলিলে। গিৰিয়েকৰ ইচ্ছাত বাণীসিংহয়ো বাধা নিদিলে। লাণ্ঠাবৰে ভদ্ৰকালী ব্ৰত আৰম্ভ কৰিলে। তেওঁ নীতি নিয়ম মতে কঠোৰ

ব্ৰত পালন কৰিবলৈ ধৰিলে। তেওঁৰ ব্ৰত শেষ হ'বলৈ আক অলপ দিনহে বাকী। এই কেইটা দিন শেষ হলেই লাণ্ডাবৰে ব্ৰতৰ ফল পাব। ব্ৰতৰ দিন শেষ হৈ অহা দেখি লাণ্ডাবৰেও নিজেই গোঁৰব বোধ কৰিলে আৰু মনত আনন্দও পালে। এদিন নিশা দেৱীয়ে সুন্দৰী গাভৰু ছোৱালী এজনীৰ ৰূপ লৈ অকলশৰে লাণ্ডাবৰৰ কাষ চাপিল। হঠাৎ তেনে গাভৰু এগৰাকী সেই সময়ত তেওঁৰ ওচৰ চপাত আচৰিত হৈ লাণ্ডাবৰে গাভৰুজনীৰ প্ৰতি ৰ লাগি চাই ব'ল। অকল চোৱাই নহয়, গাভৰুৰ লয়লাস ভঙ্গীত লাণ্ডাবৰ চঞ্চল হৈ পৰিল। তেওঁ গাভৰুৰ ওচৰ চাপিল। তাকে দেখি দেৱীৰ খং উঠিল। তেওঁ নিজ ৰূপত দেখাৰ্হি লাণ্ডাবৰক ক্ৰোধ মনে কলে “মূৰ্খ, তোৰ মই প্ৰমাণ চালোঁ। মোৰ ব্ৰত পালন কৰি থকাৰ সময়তো তই নিজৰ বিপুকেই দমাই বাখিব পৰা নাই। গতিকে তোৰ সকলো শাস্ত্ৰ-জ্ঞান আজিৰ পৰা লোপ পাব। আচাৰ নীতিও তই হেৰুৱাবি। সকলোৰে তালৈ যাবি, সকলোকে খাবি।” ইয়াকে কৈ দেৱী অন্তৰ্দ্ধান হ'ল। লাণ্ডাবৰে যেন সপোন দেখি চক্‌মক্‌ কৈ সাবহে পালে। কিন্তু তেওঁৰ কোনো কথাই মনত নাথাকিল। সেই দিনাৰ পৰাই তেওঁ ব্ৰতৰ কথাও পাহৰি গ'ল। গিৰিয়েকৰ তেনে পৰিবৰ্ত্তন দেখি ৰাণীসিংহ আচৰিত হ'ল। তেওঁ গিৰিয়েকক সোঁৱৰাই দিলেহে দিলে; কিন্তু ফল হলে নধৰিলে। লাহে লাহে লাণ্ডাবৰৰ বুদ্ধি জ্ঞান লোপ পালে। তেওঁ আচাৰ নীতিও সম্পূৰ্ণ কৈ এৰিলে। ৰাণীসিংহই একোই নুবুজিলে। বকা বকি

কৰিও গিৰিয়েকৰ স্বভাৱ আগৰ দৰে কৰিব নোৱাৰিলে। গিৰিয়েকৰ ওপৰত তেওঁৰ খং উঠিছিল, যদিও সহ কৰি থকাৰ বাহিৰে তেওঁৰ আন উপায় নাছিল। কিন্তু ৰাজ্যৰ পাত্ৰমন্ত্ৰী আদিয়ে লাণ্ডাবৰক বেয়া চকুৰে চাবলৈ ধৰিলে। তাৰ বাবে ৰাণীসিংহই লাজো পালে। এদিন ঘৈণীয়েক ৰাণীসিংহ অশুচি। তেনে অশুচি অৱস্থাতো লাণ্ডাবৰে আচাৰ নীতি বিসৰ্জন দি তেওঁৰ শোৱনি কোঠালৈ গ'ল। ৰাণীসিংহই এই কথা সহ কৰিব নোৱাৰিলে। তেওঁ পালী পহৰীয়াক মাতি লাণ্ডাবৰক ঘৰৰ পৰা বাহিৰ কৰি দিবলৈ আদেশ দিলে। কথা মতে কাম হ'ল। লাণ্ডাবৰক খেদি দিয়া হ'ল। লাণ্ডাবৰেও তাৰ বাবে কোনো চিন্তা নকৰিলে। তেওঁ বাহিৰ হৈ ওলাই গ'ল। গ'লনে গ'ল; গ'লেই। একেবাৰে ৰাজ্যৰ বাহিৰ হৈ অনাই বনাই ঘূৰি ফুৰিবলৈ ধৰিলে। তেওঁ নিজৰ ঘৰৰ কথাই পাহৰি গ'ল। ঘূৰি ফুৰোঁতে য'তে যি পাই তাকে খাই জীয়াই থাকিল। দাড়ি চুলিও এহাত দীঘল হ'ল। লাণ্ডাবৰক কোনেও চিনিকে নোপোৱা হ'ল।

লাণ্ডাবৰে অনাই বনাই গৈ থাকি গাৰো গাওঁ এখন পালে। তাত সুত্তঙ্গা নামৰ এজন বুঢ়া গাৰো আছে। সুত্তঙ্গা গাৰো আৰু তেওঁৰ বুঢ়ীত বাহিৰে ঘৰত আন কোনো নাই। সুত্তঙ্গা বুঢ়াৰ ঘৰৰ কাষেৰে জুৰি এটি বৈ গৈছে। জুৰিটিৰ নামো সুত্তঙ্গা। লাণ্ডাবৰে ভোকত খোৱা মুঠি বিচাৰি এই বুঢ়াৰে ঘৰ পালে। তেতিয়া ঘৰত বুঢ়ী আছে। খাবলৈ ভাত

খোজাত বুঢ়ীয়ে তেওঁক পেট পূৰাই ভাত দিলে। খুৰাই ধুৰাই স্নানিলে, “বোপা! খাবলৈ দিলে তই ইয়াতে সদায় থাকিবিনে? যদি থাক; তেন্তে তোক নিজৰ পোৰ দৰেই বাখিম।” বুঢ়ীৰ প্ৰস্তাৱত লাগাবৰে কোনো আপত্তি নকৰিলে। তেওঁ স্নান কৰি বুঢ়াৰ ঘৰতে থাকিবলৈ ললে। বুঢ়ায়ে লাগাবৰক পাই ভালেই পালে। সেইদিনৰ পৰাই পথাৰৰ সকলো কাম কাজ লাগাবৰেই কৰিবলৈ ধৰিলে। অলপ দিনৰ ভিতৰতে লাগাবৰ বুঢ়া-বুঢ়ীৰ নিজৰ ঘৰৰ মানুহ হৈ পৰিল। পথাৰত খেতি-খোলা কৰি লাগাবৰেই বুঢ়া আৰু বুঢ়ীক খুৰাবলৈ ধৰিলে। এইদৰে কিছুদিন যোৱাৰ পাছত বুঢ়া আৰু বুঢ়ী দুয়ো মৰিল। লাগাবৰেই এতিয়া বুঢ়া-বুঢ়ীৰ ঘৰ-সম্পত্তিৰ একমাত্ৰ উত্তৰাধিকাৰী হ’ল। কিন্তু এওঁৰ নাম যে লাগাবৰ এই কথা কোনোৱে নাজানে। আনকি লাগাবৰে নিজেই নিজৰ নামটোও পাহৰি গৈছে। ওচৰ চুবুৰীয়া মানুহে লাগাবৰক স্নান কৰো বুলিয়েই মাতিবলৈ ললে। এইদৰে স্নান কৰো হিচাপেই তেওঁ খেতি-বাতি কৰি খাই থাকিল।

ইফালে জয়ন্তী বাণীসিংহই নিজৰ স্বামীক তেনেকৈ খেদি দি অনুতপ্ত হবলৈ ধৰিলে। তিৰোতাৰ স্বামীয়েই পৰম গুৰু। পতিব্ৰতা নাৰীয়ে স্বামীক অসুখী কৰিবলৈ নিবিচাৰে। তেনে স্থলত তেওঁ গিৰিয়েকক খেদি দিছে। গতিকে তেওঁ নিজকে অপৰাধী বুলি ভাবিবলৈ ধৰিলে। খাওঁতে শোওঁতে নিজৰ মনত অনুতাপ আহিবলৈ ধৰিলে। ইফালে তেওঁৰ

সতি-সন্ততিও হোৱা নাছিল। তেওঁৰ পাছত বজাইবা কোন হব? ইয়ো তেওঁৰ এটা চিন্তা হবলৈ ধৰিলে। ভাবিচিন্তি তেওঁ ক্ৰমে ক্ষীণ হৈ যাবলৈ ধৰিলে। ভাত পানী খোৱা বোৱাতো ব্যতিক্ৰমে দেখা দিলে। ভাবিচিন্তি থাকোঁতে এদিন নিশা বাণীসিংহই সপোনতে মহামায়াক দেখা পালে। মহামায়াক দেখিয়েই বাণীসিংহই তেওঁৰ ভৰিত দীঘল দি পৰি সকলো দুখৰ কথা নিবেদন কৰিলে। বাণীসিংহৰ কথা শুনি মহামায়াই অভয় দি কলে, “জয়ন্তী! তুমি চিন্তা নকৰিবা। ময়ে তোমাক এই ৰাজ্যৰ সিংহাসনৰ অধিকাৰী হবলৈ পঠিয়াইছোঁ। তোমাৰ পতিব্ৰতা ধৰ্ম মই বাখিম। এইবাৰ তোমাৰ মাহেকীয়া হলে তুমি স্নান জুৰিলৈ গৈ তাত গা ধুই শুচি হবা। চতুৰ্থ দিনা গা ধুই জুৰিব পাৰত ব’দ লবা। তোমাৰ ছাঁ জুৰিব পানীত পৰাকৈ থাকিবা। তেতিয়া ছাঁটোকে বৰালী মাছ এটিয়ে গিলিব। সেই বৰালী মাছটিৰ পেটত তোমাৰ প্ৰতীক কণা এটি জন্মিব আৰু এই কণায়ে তোমাৰ পতিব্ৰতা ধৰ্ম বক্ষা কৰিব।” ইয়াকে কৈ মহামায়া অন্তৰ্ধান হ’ল। বাণীসিংহই সাৰ পালে। তেওঁৰ ওপৰত মহামায়া প্ৰসন্ন হোৱা কথা জানিব পাৰি পৰম আনন্দিত হ’ল। তেতিয়াৰ পৰা তেওঁৰ ভাব চিন্তাও আঁতৰি গ’ল।

কেইদিনমান পিছত বাণীসিংহৰ মাহেকীয়া হ’ল। মহামায়াই সপোনতে দিয়া নিৰ্দেশ মতে তেওঁ স্নান জুৰিত গা ধুই শুচি হ’ল। চতুৰ্থ দিনা সেই জুৰিতে গা মূৰ ধুই তেওঁ পাৰত ব’দ লগাই থিয় হ’ল। ছাঁটো জুৰিব পানীত পৰি সৰু সৰু

চৌত নাচি বাগি আছে। অলপ সময় পিছত দেখে যে প্ৰকাণ্ড বৰালী মাছ এটিয়ে মুখ মেলি তীব্ৰ বেগে আহিব ধৰিছে। ছাঁটো দেখি সি তাকেই গিলি পানীত বুৰ দি অদৃশ্য হ'ল। বাণীসিংহই তাকে দেখি মহামায়ালৈ মূৰ দোৱালে। তেওঁ নিশ্চিত হ'ল যে বাকীখিনিও সফল হব। তাৰ পাছত ৰং মনে তেওঁ ৰাজপ্ৰাসাদ পালে।

শুভদ্রাই এজন ভাল খেতিয়ক হিচাপে কামবন কৰি খাই লৈ আছে। সময়মতে পথাৰত খেতি কৰে, সময়মতে খৰিও কাটে, সময়মতে মাছো মাৰে। এদিন শুভদ্রাই মাছ মাৰোঁ বুলি শুভদ্রা জুৰিব পানীত নামিল। দেখে যে দুই এটি মাছ পানীত অহা-যোৱা কৰিছে। শুভদ্রাই এটা খোকা পাতি মাছ সোমোৱা চাই পাৰত বহি থাকিল। কিছু সময় তেওঁ চাই আছে। তাৰ পাছত দেখে যে খোকাৰ ভিতৰত কিবা এটি সোমাই খোকাকে টানি নিব ধৰিছে। শুভদ্রাই ল'ৰা-লৰিকৈ পানীত নামি খোকাটোত ধৰি কোনোমতে পাৰলৈ টানি তুলিলে। তেওঁ দেখে যে খোকাৰ ভিতৰত প্ৰকাণ্ড বৰালী মাছ এটা। তেওঁ খৰ্খৰকৈ মাছটো উলিয়াই আনিলে। শুভদ্রাৰ আজি আনন্দ চাই কোনে? ইমান ডাঙৰ বৰালী মাছ তেওঁ কোনো দিনেই দেখা নাছিল। তেওঁ মাছটো ঘৰলৈ আনি মজিয়াতে পেলাই থৈ বনকৰা দা খন লৈ আহিল। সোনকালে বাছি কুটি খোৱাই ভাল হব বুলি ভাবি তেওঁ দা খনেৰে মাছটো কাটিবলৈ চেষ্টা কৰিলে।

কিন্তু আচৰিত কথা যে মাছটোত সাধাৰণ কটা চিন এটাও বহুৰাবলৈ নোৱাৰিলে। তেওঁ বাৰে বাৰে চেষ্টা কৰি ভাগৰি পৰিল। মাছ কিন্তু কটা নহ'ল। শুভদ্রাই তেতিয়া ভাবিলে যে ইমান ডাঙৰ মাছ অলপ নেগেলিলে কটাতো সহজ নহয়। গতিকে মাছটো গেলিবলৈ তেওঁ এডাল ৰচি লগাই বান্ধি থলে। পিছ দিনা তেওঁ ভৰ পুৱাতে পথাৰলৈ গ'ল। তেওঁৰ ভাব কিন্তু মাছটোত। সোনকালে কাটি ভালদৰে কেইসাজ মান খাব লাগিব; ইয়াকে ভাবি তেওঁ আন দিনাতকৈ সোনকালেই পথাৰৰ পৰা আহি ঘৰ পালে। ঘৰৰ দুৱাৰ খুলি দেখে যে কোনোবাই ভাত বান্ধি বাঢ়ি তেওঁলৈ সাজি থৈছে। গা-পা ধুই ভাত খাই দেখে যে অপূৰ্ব সোৱাদ। মাছৰ কথা তেওঁ পাহৰিয়ে গ'ল। এনে কথা দেখি তেওঁ আচৰিত নোহোৱাকৈও নাথাকিল। গধূলি ই ঘৰ সি ঘৰ ফুৰি আহি দেখে যে দিনৰ নিচিনা তেওঁৰ বাবে ভাত সজাই থোৱা আছে। ঘৰ-কাঠিও মচা কচা। ঘৰত ঘৰ গোসানীয়ে বাস কৰা বুলি তেওঁ মনতে ভাবি ললে। কেনেকৈনো ঘৰ-গোসানীক ধৰিব পাৰে সেই কথাও মনতে শুভদ্রাই চিন্তা কৰিলে। আগৰ দৰে পিছ দিনাখনো ৰাতি পুৱাতে তেওঁ পথাৰলৈ যাওঁ বুলি ঘৰৰ বাহিৰ হ'ল। কিন্তু তেওঁ পথাৰলৈ নগ'ল। অলপ দূৰ গৈ ফিৰি আহি মনে মনে বেৰৰ ফুটাৰে তেওঁৰ ঘৰৰ ভিতৰত কোনে কি কৰে তাকে চাই থাকিল। কিছু সময় চাই থাকি দেখে যে আচৰিত কাণ্ড! আৰি থোৱা মাছটোৰ ভিতৰৰ পৰা মুখেৰে বৰ ধুনীয়া কণ্ঠা

এগৰাকী ওলাই আহিল। মাছটোৰ পৰা ওলাই আহিয়েই কণ্ঠা গৰাকী ঘৰ ছুৱাৰ মচা কচা কৰিলে। তাৰ পাছত বান্ধনি শালত সোমাল। চাই থাকিবলৈ স্মৃত্ত্কাৰ আৰু ধৈৰ্য্য নহ'ল। তেওঁ ছুৱাৰ খুলি হাতত সাৰে ভৰিত সাৰে আহি কণ্ঠাক সাবটি ধৰিলে। স্মৃত্ত্কাৰ বাহু বন্ধনত কণ্ঠাই লৰচৰ কৰিবলৈ নোৱাৰা হ'ল। কণ্ঠাই তেওঁক এৰি দিবলৈ স্মৃত্ত্কাৰ অনুৰোধ জনালে। কিন্তু স্মৃত্ত্কাই পলাই যাব বুলি কোনোমতে এৰি নিদিলে। পাছত কণ্ঠাই তেওঁৰ লগতে থাকিব বুলি প্ৰতিশ্ৰুতি দিয়াতহে স্মৃত্ত্কাই এৰি দিলে। স্মৃত্ত্কাই হাততে স্বৰ্গ পোৱা দি পালে। প্ৰতিশ্ৰুতি মতে কণ্ঠাই স্মৃত্ত্কাৰ সৈতে পুৰুষ স্ত্ৰী হিচাপে থাকিবলৈ ধৰিলে। মাছৰ পেটৰ পৰা ওলোৱা বাবে গঞা গিৰীয়ে কণ্ঠাক মৎস্যকণ্ঠা বুলিবলৈ ললে। যি দিনৰ পৰা স্মৃত্ত্কাৰ ঘৰত মৎস্যকণ্ঠাই বাস কৰিলে, সেই দিনৰ পৰাই স্মৃত্ত্কাৰ ধনে ধানে ভৰি আহিল। তাকে দেখি মানুহে কণ্ঠাক দেৱী আখ্যা দি মৎস্য-দেৱী বুলি সন্মান কৰিবলৈ ধৰিলে। ইফালে দিনে দিনে স্মৃত্ত্কাৰ স্ত্ৰী, যশ, ঐশ্বৰ্য্য বৃদ্ধি হৈ ইমান দূৰ পালেগৈ যে গঞাগিৰী সকলোয়েই স্মৃত্ত্কাৰ তলতীয়া হ'ল। মৎস্যকণ্ঠাৰ লগত স্মৃত্ত্কাৰ সুখৰ সংসাৰ গঢ়ি উঠিল। দুয়ো আনন্দত দিন নিয়াবলৈ ধৰিলে। স্মৃত্ত্কাৰ ঔৰসত মৎস্যকণ্ঠা সন্তান সন্তৱাও হ'ল। স্মৃত্ত্কাই ঘৈণীয়েকক আদৰ সাদৰকৈ ৰাখিলে। যথা সময়ত সুপুত্ৰ এটিয়ে তেওঁলোকৰ ঘৰত জন্ম ললে। স্মৃত্ত্কাই পুত্ৰ জন্মাৰ

আনন্দতে ধন ধান খৰচ কৰি মানুহক ভোজ ভাত খুৱালে, দান-দক্ষিণাও কৰিলে। গাওঁৰ মানুহবোৰ আনন্দৰ সীমা নোহোৱা হ'ল। তেওঁলোকে নানা বাঢ় বজাই স্মৃত্ত্কাৰ কৰি ল'ৰাটিৰ নামাকৰণ কৰি তেওঁৰ নাম বৰগোঁহাই ৰাখিলে। সকলোৰে আদৰ মৰমত লৰাটি ডাঙৰ হ'ল। কম বয়সতে লৰাটোৰ বুদ্ধি বিক্ৰম ফুটি উঠিল। ডেকা হোৱাৰ লগে লগে তেওঁৰ বল বিক্ৰম দেখি গঞাগিৰীয়ে তেওঁকে বজা আখ্যা দিলে। তেওঁৰ কথা মতেই গঞাগিৰী চলিবলৈও ললে। মাক মৎস্য-কণ্ঠাৰ শিক্ষা-দীক্ষাত পুতেক বৰগোঁহাই এজন সুদক্ষ বাজ-কোঁৱৰ হৈ উঠিল। তেওঁৰ চিন্তা আৰু কাৰ্য্য বাজ-কোঁৱৰৰ দৰে। গতিকে নিজৰ গঞাগিৰীৰ মানুহ লগত লৈ ওচৰৰ গাওঁ ভূঁই বশ কৰিবলৈ ওলাল। ঈশ্বৰৰ ইচ্ছাত বৰ-গোঁহাই যিখন গাওঁলৈকেই যায়, সেই গাৱঁই তেওঁৰ বশ হৈ পৰে। অতি সোনকালেই তেওঁ বৰগোঁহাই ৰায় নামে খ্যাত হৈ পৰিল।

স্মৃত্ত্কা আৰু মৎস্যকণ্ঠাৰ পুত্ৰ বৰগোঁহাই ৰায় এতিয়া এজন বজা। তেওঁৰ পাত্ৰ-মন্ত্ৰী, পালী-পহৰীয়া, বগুৱা-বনুৱা সকলো আছে। বাপেক স্মৃত্ত্কাও মৎস্যদেৱীৰ সঙ্গ পোৱাৰ পৰাই ভাল হৈ আহিছে। কিন্তু তেওঁৰ হলে পূৰ্বৰ কথা একো মনত পৰা নাই। তেৱোঁ পুতেকৰ ৰাজ্য বৃদ্ধিত সকলো ফালে সহায় কৰিছে। এদিন বৰগোঁহাই ৰায় চিকাৰ কৰিবলৈ ওলাল। তেওঁ লগত চিকাৰী কুকুৰ এটাও ললে।

সকলো যা যোগাৰ লৈ তেওঁ চিকাৰৰ স্থান পালে। তাত তেওঁ কুকুৰটো এৰি দি নিজেও পহুৰ সন্ধান কৰিলে। আনদিনা চিকাৰ কৰিলে তেওঁ কুকুৰটোৰ পৰা সহায় পায়। পহু আদিও খেদি আনি তেওঁৰ আগত পেলাই দিয়ে। কিন্তু সেই দিনা এৰি দিয়াৰ পিছৰ পৰাই কুকুৰটোৰ মাত এষাৰো তেওঁ নুশুনিলে। তেওঁৰ চিকাৰ কৰা শেষ হ'ল; তথাপি কুকুৰটো ফিৰি নাহিল। শেষত বেলি পৰি অহাত দুখ মনে বৰগোঁহাই বায় ঘৰলৈ ফিৰি আহিল।

ইফালে বৰগোঁহাই বায়ৰ কুকুৰটোৱে বন-বননি পাৰ হৈ জয়ন্তী বাণীসিংহৰ ৰাজ্য পালে। তাত ৰজাৰ পালী পহৰীয়াই শূন্যৰ কুকুৰটো দেখি ধৰি নি বাণীসিংহক গটাই দিলে। পাত্ৰ-মন্ত্ৰীয়ে কুকুৰটোৰ ৰেহ-ৰূপলৈ চাই কোনোবা ৰজাৰে কুকুৰ হব পাৰে বুলি জানিব দিলে। তেতিয়া বাণীসিংহই কুকুৰটোৰ গলত এডাল সোণৰ শিকলি পিন্ধাই এৰি দিবলৈ নিৰ্দেশ দিলে। লগতে চোৰাং চোৱা মানুহ কেইজনমানক তাৰ পিছে পিছে গৈ কোন ৰাজ্যৰ ৰজাৰ কুকুৰ চাই মেলি আহি বাণী সিংহক জনাবলৈ আদেশ দিলে। ৰজাৰ আদেশ মতে চোৰাংচোৱাহঁতে কুকুৰটোৰ পিছ ললে। কুকুৰটো গৈ গৈ বৰগোঁহাই বায়ৰ ঘৰ পালে। বহু দিনৰ পাছত নিজৰ মৰমৰ কুকুৰটো পাই বৰগোঁহাই বায়ে তাক মৰম স্নেহ কৰি কোলাত ললে। হঠাৎ তেওঁ দেখে যে কুকুৰটোৰ গলত সোণৰ হাৰ। তাকে দেখি তেওঁ ভাবিলে যে এয়া কোনো ৰজাৰ কামেই হব। তেওঁ সেই ৰজাৰ ৰাজ্য জয় কৰিবলৈ সিদ্ধান্ত কৰিলে আৰু অনতি পলমে তাৰ বাবে

প্ৰস্তুতি পূৰ্ণ কৰিবলৈ পাত্ৰ মন্ত্ৰীক আদেশ দিলে। ৰজাৰ আজ্ঞা মতে যুদ্ধৰ আয়োজন পূৰ্ণ হল আৰু সকলো ফালে সঁঠম হৈ কুকুৰটো লৈ সৈন্য সামন্ত সহ অগ্ৰসৰ হ'ল। কুকুৰটো জয়ন্তীয়া ৰাজ্য অভিমুখে খোজ ললে। পাছে পাছে অগণন বৰগোঁহাই বায়ৰ সৈন্য সামন্ত।

ইফালে বাণী-সিংহৰ চৰে আহি শূন্যৰ পুত্ৰ বৰগোঁহাই বায়ৰ সকলো কথা জনালে আৰু বৰগোঁহাই বায়ৰ লগত যুদ্ধৰ বাবে প্ৰস্তুত হবলৈ বাণীসিংহক অনুৰোধ জনালে। বাণীসিংহই সকলো কথা শুনি তেওঁৰ ভীমসিংহ সেনাপতিক মাতি আনি বৰগোঁহাই বায়ক বন্দী কৰি আনিবলৈ আদেশ দিলে। লগতে সতৰ্ক কৰি দিলে যাতে বৰগোঁহাই বায়ৰ সৈন্য সামন্তৰ কোনো অনিষ্ট নহয়। আদেশ মতে ভীমসিংহ গৈ বৰগোঁহাই বায়ৰ সন্মুখত উপস্থিত হ'ল। ভীমসিংহই নানা ভয় দেখুৱাই বৰগোঁহাই বায়ক বন্দীত্ব স্বীকাৰ কৰিবলৈ আদেশ দিলে। কিন্তু তেওঁ সফল হব নোৱাৰিলে। বৰগোঁহাই বায় যুদ্ধৰ বাবেহে প্ৰস্তুত হৈ আগবাঢ়ি আহিল। ভীমসিংহই ৰণ কৰিলেই সৈন্য সামন্তৰ হানি বিধিনি হোৱাতো স্বাভাৱিক। কিন্তু বাণীসিংহই সৈন্য সামন্তৰ হানি নকৰাকৈহে বৰগোঁহাইক বন্দী কৰিবলৈ আদেশ দিছে। গতিকে ভীমসিংহ অসমৰ্থ হৈ ফিৰি আহিল। তাকে দেখি বাণী সিংহই এইবাৰ ৰণসিংহ সেনাপতিক বৰগোঁহাইক ধৰি আনিবলৈ আদেশ দিলে। ৰণসিংহ ৰণ আৰু কোঁশল উভয়তে পটু। গতিকে তেওঁ অতৰ্কিতে ঘেৰি ধৰি বৰগোঁহাইক বন্দী কৰি

আনিলে। বন্দী বৰগোহাঁই বায়ক দেখি বাণী সিংহৰ বৰ মৰম লাগিল। তেওঁ বৰগোহাঁইৰ বান্ধ খুলি দিলে। তাৰ পাছত বজাৰ পাচনিক পানী আদি যোগাৰ দি গা-পা ধোৱাৰ ব্যৱস্থা কৰিবলৈ দিলে। খোৱা-বোৱাৰো ভাল দৰে যোগাৰ কৰিব দিলে। ইমান সময় বৰগোহাঁয়ে তেওঁক হত্যা কৰে বুলিহে ভাবিছিল। কিন্তু তাৰ বিনিয়মত বাণীসিংহৰ মৰম স্নেহ দেখি তেওঁৰ প্ৰতি মাকৰ দৰেই ভক্তি ওপজিল। বৰগোহাঁইক খুৱাই ধুৱাই বাণীসিংহই মাক বাপেকৰ পৰিচয় বিচাৰিলে। বৰগোহাঁয়ে তেওঁৰ মাক বাপেকৰ বিষয়ে যি জানে আৰু যি শুনিছিল সকলো বিবৰি কলে। কথাবোৰ শুনি তেওঁ পুত্ৰবুলি বৰগোহাঁইক সাৰটি ধৰিলে। লগে লগে বাপেক আৰু মাক মংস্ৰ দেৱীকো আনিবলৈ মানুহ পঠিয়ালে। যথা সময়ত জয়ন্তীপুৰত সকলোৰে মিলন হ'ল। তেতিয়া জয়ন্তী বাণীসিংহই তেওঁলোকৰ সকলো কথাৰ আছোপান্ত বিবৰি কলে। কথাবোৰ শুনি সকলো আচৰিত হ'ল আৰু আনন্দতে পৰস্পৰে পৰস্পৰক আকোৱালি ললে। বাণী সিংহই মংস্ৰদেৱীক স্নত্ৰঙ্গাৰ লগতে ঘৰ সংসাৰ কৰি থাকিবলৈ দিলে। তেওঁলোকে জয়ন্তীপুৰৰ পৰা গৈ চুন্টানপুৰ নামে ঠাইত নগৰ পাতি থাকিলে গৈ। বাণীসিংহই মংস্ৰ-কণ্ঠাৰ পুতেক বৰগোহাঁইৰ হাতত নিজৰ বাজদণ্ড দি কলে, “তুমি ক'লৈকো যাব নোৱাৰা। জয়ন্তীয়া ৰাজ্যৰ অধিপতি আজিৰ পৰা তুমি। মই সকলোৰে পৰা বিদায় ললোঁ।” ইয়াকে কৈ তেওঁ মহামায়াক আৰাধনা কৰিলে। লগে লগে তেওঁৰ ওচৰতে পৃথিৱীত ফাট

এটা মেলিলে। জয়ন্তীবাণীসিংহ সেই ফাটেৰে সোমাই গ'ল; আৰু চাই থাকোঁতেই তেওঁ অদৃশ্য হ'ল। তাকে দেখি চাৰিওফালে হাহাকাৰ লাগিল আৰু সকলোৱে হিয়া ধাকুৰি কান্দিবলৈ ধৰিলে। বৰগোহাঁই বায়ে লগে লগে মানুহ লগাই পৃথিৱী খান্দি বাণীসিংহক বাহিৰ কৰিবলৈ আদেশ দিলে। ৰাজ্যৰ মানুহে পৃথিৱী খান্দিবলৈ ধৰিলে। পৃথিৱীত ডাঙৰ গাঁত হ'ল। কিন্তু বাণীসিংহক হলে নাপালে। বাতি সপোনতে বৰ গোহাঁইক দেখা দি বাণী সিংহই কলে, “বোপা! মোক আৰু নাপাবি। কিছু খান্দিলে তাম এটুকুৰা পাবি। সেই তাম টুকুৰা আনি মূৰ্ত্তি এটা কৰিবি। মূৰ্ত্তিটোৰ নাম জয়ন্তী থৈ দেৱী হিচাবে প্ৰতিষ্ঠা কৰি পূজা কৰিবি।” সপোনৰ কথা মতে পিছদিনা তাম এটুকুৰা পালে আৰু তাৰে মূৰ্ত্তি কৰি জয়ন্তীদেৱী হিচাপে পূজা কৰিবলৈ ধৰিলে। জয়ন্তীদেৱী যি ঠাইৰে পাতাললৈ গ'ল সেই ঠাই মুক্তিপুৰ নামে খ্যাত হ'ল।

কুৰেৰ দেৱতাৰ ঢাল, খৰ্গ আৰু সোণৰ মেকুৰী

অসমৰ পূব প্ৰান্তত শদিয়া নগৰ। এই অঞ্চলতে আগেয়ে চুটিয়া নামে এখন ৰাজ্য আছিল। ৰাজ্যখনৰ ৰজা আছিল বীৰ-পাল। তেওঁ অপুত্ৰক আছিল। সেইবাবে ৰজা ৰাণীৰ মনত বৰ দুখ। ৰাণীৰ নাম আছিল ৰূপৱতী। ৰূপৱতী যেনে ৰূপহী তেনে গুণীও আছিল। প্ৰজা সকলক নিজ পুত্ৰৰ দৰে মৰম কৰিছিল। ৰজাৰ উপাস্ত্ৰ দেৱতা আছিল কুৰেৰ। সেয়ে ৰাণী ৰূপৱতীয়ে পুত্ৰ কামনা কৰি সদায় কুৰেৰ দেৱতাক পূজা কৰে। ৰজা বীৰপালো বুঢ়া হ'ল। তথাপি কিন্তু তেওঁলোকে পুত্ৰৰ মুখ নেদেখিলে। পুত্ৰ পোৱাৰ কোনো আশা নেদেখি ৰজাৰ মন ভাঙি পৰিল। ৰূপৱতীৰ মনতো সেই একেই চিন্তা। আন উপায় নাপাই ৰাণীয়ে কুৰেৰ দেৱতাৰ ওচৰতে তেওঁৰ দেহ মন সঁপি দিলে। এদিন তেওঁ বাতিপুৱাতে কুৰেৰ দেৱতাৰ মন্দিৰত সোমাল। মন্দিৰত তেওঁ একান্ত মনে কুৰেৰ দেৱতাকে আৰাধনা কৰিবলৈ ধৰিলে। ভাত পানী সকলো এৰিলে। চাওঁতে চাওঁতে দিনৰ পাছত বাতি হ'ল। তথাপি ৰাণী মন্দিৰৰ ভিতৰতে কুৰেৰ দেৱতাক আৰাধনা কৰিয়ে থাকিল। গভীৰ নিশা ৰাণীৰ স্তুতিত কুৰেৰ দেৱতা সন্তুষ্ট হ'ল। তেওঁ ৰূপৱতীক দেখা দি কলে, “হে ৰাণী! তোমাৰ স্তুতিত মই সন্তুষ্ট। পিছে

তোমাৰ স্বামীৰ ভাগ্যত পুত্ৰ সন্তান নাই। তথাপি মোৰ অনুগ্ৰহত তোমাৰ এটি পুত্ৰ হব।” এই বুলি কৈ ৰাণীক সন্তুষ্ট কৰি পূজা প্ৰসাদ গ্ৰহণ কৰিলে। তাৰ পাছত কুৰেৰ দেৱতা অদৃশ্য হোৱাত ৰাণী বং মনে মন্দিৰৰ পৰা ওলাই আহিল। কিছুদিন পাছত ৰাণী সন্তান-সন্তৱা হোৱাটো গম পালে। তেওঁ আনন্দ মনে ৰজাক এই বাতৰি জনালে। ৰজাই কিন্তু ৰাণীৰ কথাত আনন্দ নাপালে। বৰং ৰজাৰ বৃদ্ধ বয়সত ৰাণী সন্তান-সন্তৱা হোৱাত তেওঁ আচৰিতহে হ'ল। তেওঁ মনতে ভাবিলে যে ৰাণীৰ কিবা অঘটনহে হৈছে। ইয়াকে ভাবি তেওঁ বেছি চিন্তিত হৈহে পৰিল। খোৱা শোৱাও তেওঁৰ অনিয়মীয়া হবলৈ ধৰিলে। ৰাণীৰ প্ৰতিও মৰম স্নেহ কমি গ'ল। ৰজাৰ এনে পৰিবৰ্ত্তনত ৰূপৱতীৰ মনত দুখ লাগিল। তেওঁ ৰজাক কুৰেৰ দেৱতাৰ অনুগ্ৰহৰ কথাও বুজাই কলে। কিন্তু ৰজাই হলে বিশ্বাস কৰিবলৈ টান পালে। তেতিয়া ৰাণী উপায়ান্ত হৈ মনৰ দুখতে ভাত পানী এৰিলে। কুৰেৰ দেৱতাই হলে এই কথা লক্ষ্য কৰি আছিল। তেওঁ স্বপ্নত ৰজাক দেখা দি কলে, “শুনা ৰজা! মোৰ অনুগ্ৰহত তোমাৰ ৰাণী সন্তান-সন্তৱা হৈছে। তুমি ৰাণীক অবিশ্বাস নকৰিবা। তেওঁৰ এটি সুপুত্ৰ জন্ম হব। এই পুত্ৰই তোমাৰ পাছত এই ৰাজ্যৰ ৰজা হৈ ৰাজ্যৰ শ্ৰীবৃদ্ধি কৰিব। ৰূপৱতীক নতুন ঘৰ সাজি দি তাত পবিত্ৰ ভাবে অকলে ৰাখিবা।” কুৰেৰ দেৱতাৰ কথা শুনি ৰজাৰ সকলো সন্দেহ দূৰ হ'ল। তেওঁ কুৰেৰ দেৱতাৰ

ভৰিত দীঘল দি পৰি প্ৰাৰ্থনা কৰিলে, “প্ৰভু! ৰাজ্যৰ মঙ্গলৰ বাবে মোকো এটি বৰ দি যাওক।” ৰজাও কুৰেৰ দেৱতাৰে ভক্ত। তেওঁ প্ৰতি বছৰে কৃষ্ণ পক্ষৰ চতুৰ্দশী তিথিত সদায় বট বৃক্ষৰ তলত ৰাজহুৱা ভাবে কুৰেৰ দেৱতাৰ পূজা কৰি আহিছে। গতিকে ভক্তৰ অনুৰোধ ৰাখি ৰজাক কলে “তুমি কালি ব্ৰহ্ম পুৰাতে মোক পূজা কৰা বট বৃক্ষৰ তললৈ যাবা। তাত গৈ তুমি যি পোৱা তাকেই আনি পূজা কৰি থাকিবা। যেতিয়ালৈ বস্তু কেই পদ তোমাৰ বংশত থাকিব, তেতিয়ালৈ তোমাৰ ৰাজ্য ক্ৰমে ঐশ্বৰ্য্যশালী হৈ ৰব। কিন্তু বস্তু কেই পদৰ প্ৰতি যদি অনাদৰ হয় বা তোমাৰ বংশৰ পৰা হস্তান্তৰ হয়, তেন্তে এই ৰাজ্য ধ্বংস হব; তোমাৰ বংশও নাশ হব।” ইয়াকে কৈ কুৰেৰ দেৱতা অদৃশ্য হ’ল। ৰজাই সাৰ পাই আৰু টোপনি যাবলৈ চেষ্টা নকৰিলে। তেওঁ ৰাতি পুৱালৈ অপেক্ষা কৰিলে। অলপ পাছতে তেওঁ কাউৰীৰ মাত শুনিলে। দুই এটি আন চৰাইৰ মাতো তেওঁৰ কাণত পৰিল। ৰজাই পলম নকৰি কুৰেৰক পূজা কৰা বট বৃক্ষৰ তললৈ অগ্ৰসৰ হ’ল। গছৰ গুৰি পাই দেখে যে তাত সোণৰ মেকুৰী এটা পৰি আছে। ৰজাই সাতসেৱা কৰি মেকুৰীটো ললে। ওচৰতে দেখে যে ঢাল আৰু তৰোৱাল এযোৰো পৰি আছে। সোণৰ মেকুৰীটোৰ লগতে ঢাল আৰু তৰোৱাল যোৰ লৈ ৰজা বীৰপালে ঘৰ বুলি খোজ ললে। ঘৰত ৰাণীক মাতি আনন্দ মনে সকলো কথা কলে। ৰজা ৰাণী দুয়ো পৰম আনন্দিত

হল; আৰু কুৰেৰ দেৱতাৰ অনুগ্ৰহত পোৱা বস্তু কেই পদ ভাল দৰে ৰাখি পূজা কৰিবলৈ ধৰিলে। ৰজাই ৰাণী ৰূপৱতীৰ বাবে নতুন ঘৰ এটাও নিৰ্মাণ কৰি দিলে আৰু সেই ঘৰতে সকলো যোগাৰ দি ৰূপৱতীক থাকিবলৈ দিলে। ৰাণী সেই ঘৰতে থাকিল। ক্ৰমে তেওঁৰ গ্ৰন্থৰ সময় হ’ল। যথা সময়ত ৰাণীৰ এটি পুত্ৰ জন্মিল। এই খবৰ পাই ৰজায়ে আনন্দ পালে। ল’ৰাটোৰ মঙ্গলৰ বাবে দান-দক্ষিণাও কৰিলে। জ্যোতিষী মাতি গণনা কৰি চাই ল’ৰাটিৰ নাম গোবীনাৰায়ণ ৰাখিলে। জ্যোতিষীয়ে কলে যে ল’ৰাটো বৰ প্ৰতাপী হব। বহু ৰাজ্য জয় কৰি চুটিয়া ৰাজ্য বিস্তাৰ কৰিব।

এবছৰ দুবছৰকৈ গোবীনাৰায়ণে পঞ্চম বছৰত ভৰি দিলে। পাঁচ বছৰতে ল’ৰাটিৰ বুদ্ধি-বিক্ৰম দেখি সকলো আচৰিত হ’ল। বনৰ হিংস্ৰ জন্তু দেখিলে লগৰ সমনীয়া পলায়; কিন্তু গোবীনাৰায়ণে খেদিহে যায়। বনৰ জন্তুয়ো তেওঁক দেখি পলায়। এদিন বীৰপাল ৰজাই কুৰেৰ দত্ত বস্তু কেই পদ পূজা কৰি আছে। গোবীনাৰায়ণে তাকে চাই আছে। পূজা কৰি বীৰপাল ওলাই অহাত বস্তু কেইপদ কি আৰু কিয় পূজা কৰিছে শুধিলে। ৰজা বীৰপালে পুতেকক সকলো কথা জনালে। লগতে বস্তুকেইপদ ভবিষ্যতলৈও এৰাধনা নকৰাকৈ সেৱা পূজা কৰি থাকিবলৈ কলে। গোবীনাৰায়ণে বস্তু কেইপদ চালে। ঢাল তৰোৱাল যোৰ তেতিয়া চিক্-মিকাই আছে। গোবীনাৰায়ণৰ সেইযোৰ লৈ ৰণ কৰিবলৈ

যাবৰ বাবে প্ৰবল ইচ্ছা জন্মিল। কিন্তু তেতিয়াও তেওঁ বালক। গতিকে মনতে সেই আশা পুহি ৰাখিছিল। অলপ ডাঙৰ হ'লত তেওঁ পিতাকৰ আজ্ঞা লৈ ঢাল-তৰোৱালযোৰ ললে আৰু ওচৰৰ ৰাজ্য জয় কৰিবলৈ গ'ল। তেওঁ ওচৰৰ পাৰ্বত্য অঞ্চল কালগিৰি আক্ৰমণ কৰিলে। তাত থকা মানুহৰ সৈতে ৰণ হ'ল। ৰণত গোবীনাৰায়ণৰ জয় হ'ল। এই জয়ৰ পাছত তেওঁৰ মন বাঢ়ি গ'ল। তেওঁ নীল-গিৰি, ধবলগিৰি, চন্দ্ৰ-গিৰি, ৰাঙ্গলগুৰি আদি ওচৰৰ সমস্ত অঞ্চল জয় কৰি একছত্ৰী ৰজা বুলি ঘোষণা কৰিলে। বীৰপালে ৰাজ্যৰ সকলো দায়িত্ব পুতেক গোবীনাৰায়ণক গটালে। গোবীনাৰায়ণে তেতিয়াৰ পৰা বভ্ৰুধ্বজ পাল নাম ললে।

বভ্ৰুধ্বজ পালক ওচৰৰ ৰাজ্যৰ ৰজাই ভয়ৰ চকুৰে চোৱা হ'ল। ইফালে দিনে দিনে তেওঁৰ ৰাজ্যৰ সীমা বাঢ়ি আছে। ৰজা বভ্ৰুধ্বজে তেওঁৰ ৰাজ্যত গুণী বিদ্বান পণ্ডিত কেই গৰাকীমান বহুৱাবলৈ ইচ্ছা কৰিলে। অনুসন্ধান কৰি জানিব পাৰিলে যে ভদ্ৰসেন ৰজাৰ ৰাজ্যত বহু বিদ্বান পণ্ডিত আছে। তেওঁৰ ৰাজ্য সোণাগিৰি পাৰ্বত্য অঞ্চলত। তেওঁৰ ৰাজধানী আছিল শ্বেতগিৰি পৰ্বতত। তেওঁৰ ৰাজ্য তেতিয়া বৰ উন্নত। সম্পদৰ বাহিৰেও পণ্ডিত, দৈৱজ্ঞ, ব্ৰাহ্মণ, তাঁতী, সোণাৰী, সূতাৰ, কমাৰ আদি আচাৰ্য্য লোকেৰে ভৰা। বভ্ৰুধ্বজে সেই ৰাজ্যও জয় কৰি সেই লোক সকলক নিজ ৰাজ্যলৈ আনিবলৈ ইচ্ছা কৰিলে। ইচ্ছামতে কাম হ'ল। তেওঁ ভদ্ৰসেন ৰজাৰ

ৰাজ্য আক্ৰমণ কৰিলে। ছয়ো পক্ষৰ তুমুল ৰণ হ'ল। ৰণত বভ্ৰুধ্বজে কুৰেৰ দত্ত ঢাল আৰু খৰ্গ লৈ ভদ্ৰসেনক খেদি গল। ছয়োৰো মাজত ৰণ হ'ল আৰু শেষত ভদ্ৰসেনৰ মৃত্যু হ'ল। ৰজাৰ মৃত্যু হোৱা দেখি সকলো সৈন্যই বভ্ৰুধ্বজৰ বশ্যতা স্বীকাৰ কৰিলে। বভ্ৰুধ্বজে বিজয় গোবৰৰ চিন হিচাবে সেই ৰাজ্যত বভ্ৰুপুৰ নামেৰে এখন নগৰ নিৰ্মাণ কৰিলে। তাৰ পাছত ভদ্ৰসেনৰ পুতেককে সেই ৰাজ্যত ৰজা পাতি থৈ আচাৰ্য্য লোক সকলক আনি নিজ ৰাজ্যত ঠায়ে ঠায়ে বহুৱালে।

এইবাৰ বভ্ৰুধ্বজে ন্যায়পালৰ ৰাজ্য আক্ৰমণ কৰিবলৈ মন কৰিলে। এই জনা ৰজা বৰ বলী আৰু বুধিয়ক আছিল। বভ্ৰুধ্বজৰ মনোভাব বুজি তেওঁ নিজে বভ্ৰুধ্বজৰ ৰাজ্য আগধৰি আক্ৰমণ কৰিবলৈ প্ৰস্তুত হ'ল। তাকে দেখি কুৰেৰ দেৱতাই কথা বেয়া হব বুলি ভাবি ন্যায়পালক বাতি স্বপ্ন দেখাই কলে, “বভ্ৰুধ্বজ মোৰ পুত্ৰ। তই তাৰ সৈতে মিত্ৰতা কৰ। যদি ৰণ কৰ তেন্তে মোৰ সৈতেহে আগতে ৰণ কৰ।” কুৰেৰ দেৱতাৰ কথা শুনি ন্যায়পালৰ বুকু কঁপি উঠিল। তেওঁ হাত যোৰ কৰি ন্যায়পালৰ সৈতে ৰণ নকৰোঁ বুলি কুৰেৰ দেৱতাক জনালে। কুৰেৰ দেৱতাই বভ্ৰুধ্বজলৈ তেওঁৰ কথা এজনী দি মিত্ৰ হবলৈ আদেশ দি অনুৰোধ কৰিলে। বাতিপুৰা পাত্ৰ মন্ত্ৰীক স্বপ্নৰ সকলো কথা কলে। পাত্ৰ মন্ত্ৰীয়ে কথা দি বভ্ৰুধ্বজৰ লগত মিত্ৰতা কৰিবলৈ ৰজাক পৰামৰ্শ দিলে। ৰজাই সেই মতে অলঙ্কাৰপাতিসহ শূন্যৰী কথা এগৰাকী বভ্ৰু-

ধ্বজলৈ দি মিত্ৰতা বাঞ্ছা কৰিলে। বত্নধ্বজে কণ্ঠা পাই পৰম আনন্দিত হ'ল। ত্ৰায়পালৰ নিচিনা বীৰ এজনক মিত্ৰ হিচাবে পাই তেওঁ গোঁৱৰো বোধ কৰিলে। এতিয়াৰ পৰা বত্নধ্বজৰ শক্তি আৰু বাঢ়িল। তেওঁ আৰু নতুন নতুন দেশ জয় কৰিবলৈ মন মেলিলে। অকল ওচৰ পাজৰৰ দেশেই নহয়, সমগ্ৰ উত্তৰ ভাৰতৰ আন আন দেশতো তেওঁৰ প্ৰভাব বিস্তাৰ কৰিবলৈ তেওঁ ঠিক কৰিলে।

সেই সময়ত অসমৰ পশ্চিমত কমতা নামেৰে ৰাজ্য এখন আছিল। ৰাজ্যখন বৰ উন্নত। বত্নধ্বজে কমতা ৰজাৰ লগতো সম্পৰ্ক গঢ়ি তুলিবলৈ মন কৰিলে। সেইবাবে তেওঁৰ মন্ত্ৰী বিজয়সেনক মাতি আদেশ দিলে—“মন্ত্ৰী তুমি কমতা ৰাজ্যলৈ যোৱা। তাত গৈ ৰজাক মোৰ বাবে কণ্ঠা এজনী খোজাগৈ। যদি কণ্ঠা দিয়ে তেন্তে আমি মিত্ৰ হম; আৰু যদি কণ্ঠা নিদিয় তেন্তে শত্ৰু হিচাবে কমতেশ্বৰৰ লগত বণ কৰা হব।” ৰাজ আজ্ঞা মতে মন্ত্ৰী বিজয়সেনে কমতা ৰাজ্যলৈ যাত্ৰা কৰিলে। কিছু দিনৰ পাছত তেওঁ কমতা ৰাজ্য পালে। বিজয়সেনে গৈ কমতেশ্বৰক সাক্ষাত কৰি বত্নধ্বজে কোৱা মতে সকলো কথা জনালে। বিজয়সেনৰ কথামতে বত্নধ্বজ পাললৈ তেওঁৰ ৰাজ পৰিয়ালৰ কণ্ঠা সতকাই দিবলৈ ইচ্ছা নকৰিলে। প্ৰথমে চুটিয়া ৰজা বত্নধ্বজৰ বলাবল বুজিবলৈহে ইচ্ছা কৰিলে। সেইবাবে বিজয় সেনক কলে, “হে মন্ত্ৰী বিজয়সেন, তোমাৰ লগত ৰজালৈ বুলি কণ্ঠা পঠিয়াব নোৱাৰোঁ। ৰজাই

যদি নিজে ইয়ালৈ আহিব পাৰে, তেন্তে এগৰাকী কণ্ঠা দিম।” কমতেশ্বৰৰ কথা শুনি বিজয়সেন মন্ত্ৰী নিজ দেশলৈ যাত্ৰা কৰিলে। নিজ ৰাজ্য পাই তেওঁ ৰজাক সকলো কথা জনালে। কমতেশ্বৰৰ কথা শুনি বত্নধ্বজে খঙ নকৰিলে। তেওঁ ভাবিলে যে শক্তি আৰু সাহস পৰীক্ষাৰ বাবেহে মোক নিজে গৈ কণ্ঠা আনিবলৈ কৈছে। ইমান দূৰৰ পৰা হাবি বন ভাঙি ৰাজ মহিষী আনিবলৈ মই নিশ্চয় ভয় কৰিম বুলিহে কমতেশ্বৰে ভাবিছে। ইয়াকে ভাবি কণ্ঠা আনিবলৈ বত্নধ্বজ দৃঢ় প্ৰতিজ্ঞ হ'ল। তেওঁ হাবি কাটি কমতা ৰাজ্যলৈ আলি বান্ধিবলৈ ৰাজ্যৰ মানুহক আদেশ দিলে। বাট হৈ উঠাৰ পাছত এদিনৰ মূৰে মূৰে একোটাকৈ বাহৰ সাজিবলৈও নিৰ্দেশ দিলে; যাতে কণ্ঠাক সেই বাহৰত বাখি বাখি কমতা ৰাজ্যৰ পৰা চুটিয়া ৰাজ্যলৈ আনিব পৰা হয়। ৰাজ আদেশ মতে চুটিয়া ৰাজ্যৰ পৰা কমতা ৰাজ্যলৈ আলি বন্ধোৱা কাম হৈ গ'ল। এদিনৰ বাটৰ মূৰে মূৰে একোটি ঘৰো সজা হ'ল। কাম শেষ হোৱাত ৰজাই জয়ধ্বজ নামৰ মন্ত্ৰী এজনক দায়িত্ব গতাই তেওঁ বিজয়সেন মন্ত্ৰীসহ সৈন্ত সামন্ত লৈ কমতা ৰাজ্যলৈ যাত্ৰা কৰিলে। গৈ গৈ কিছু দিনৰ পাছত তেওঁ কমতা ৰাজ্যৰ সীমান্ত পালে। তাতে সাজি থোৱা তেওঁলোকৰ বাহৰত ৰজা থাকি তেওঁৰ মন্ত্ৰী বিজয়সেনক কমতেশ্বৰৰ ওচৰলৈ পঠিয়াই দিলে। চুটিয়া ৰজা স্বয়ং অহা শুনি কমতেশ্বৰ বিস্মিত হ'ল। কাৰণ ইমান দূৰ হাবিবন কাটি আলি বান্ধি অহাতো সহজ কাম নাছিল। কমতেশ্বৰে চুটিয়া

বজাৰ সাহস, পৰাক্ৰম আৰু তেওঁৰ মনৰ দৃঢ়তাৰ প্ৰতি শলাগ ললে। তেওঁ মন্ত্ৰী কণ্ঠাক চুটিয়া বজালৈ দিবৰ বাবে আদেশ দিলে। মন্ত্ৰীয়ে যা-যোগাৰ কৰি চুটিয়া বজাক আদৰি আনি ৰাজ-সন্মানেৰে নিজৰ জীয়েকক বিয়া দিলে। নতুন মহিষীৰ লগত বহুধ্বজ পাল কিছুদিন কমতা ৰাজ্যতে থাকিল। কিছুদিন থকাৰ পাছত তেওঁ মনতে ভাবিলে—“ইমান দূৰ আহিছোঁ যেতিয়া একেবাৰে গোঁৰ দেশৰ বজাৰ লগতো সন্মিলন কৰি যোৱাই ভাল।” পবিত্ৰ গঙ্গাৰ পানীতো স্নান কৰি যাবলৈ তেওঁৰ ইচ্ছা হ’ল। সেয়ে ৰণ কৰি হলেও তেওঁ গোঁৰ দেশত সোমাবলৈ সক্ষম ললে। তেওঁ কুৱেৰ দত্ত অস্ত্ৰ-শস্ত্ৰবোৰ সজায় ললে। তাৰ পাছত কমতেশ্বৰৰ পৰা বিদায় লৈ তেওঁৰ লগত যোৱা সৈন্য সহ গোঁৰ দেশ বুলি যাত্ৰা কৰিলে।

কমতা ৰাজ্যৰ সীমাতে গোঁৰ দেশ। আজি কালিৰ পশ্চিম বঙ্গ আৰু বাংলাদেশৰ অংশ লৈ গোঁৰৰাজ্য হৈছিল। তেওঁ বীৰদৰ্পে গোঁৰৰাজ্যৰ সীমান্তৰ ওচৰ পালে। আৰু এদিনৰ বাট গলেই গোঁৰদেশ পাব। সেই ঠাইতে তেওঁ বাহৰ কৰি ব’ল। পিছ দিনা সেই ঠাইৰ পৰাই এজন কটকী গোঁৰ দেশৰ বজাৰ ওচৰলৈ পঠিয়ালে। কটকী গৈ গোঁৰ বজাৰ আগত চুটিয়া বজা বহুধ্বজপাল তেওঁৰ দেশলৈ অহাৰ বাতৰি দিলে। গোঁৰৰ বজাই এই বাতৰি পাই আচৰিত হ’ল। তেওঁ লগে লগে গোঁৰ দেশৰ বৰ উজিৰক চুটিয়া বজা অহাৰ কাৰণ জানি আহিবলৈ আজ্ঞা দিলে। মনতে ভয়ো পালে জানোচা যুদ্ধৰ

মন লৈয়ে আহিছে। ইতিমধ্যে চুটিয়া বজাৰ বীৰত্বৰ কথা গোঁৰৰ বজাই শুনিছে। বজাৰ আজ্ঞামতে বৰ উজিৰে চুটিয়া বজাক সাক্ষাত কৰি সন্মানপূৰ্বক সুধিলে, “পূৰ্বৰ বজা সকলে ‘মিত্ৰতা আৰু বিজয় গোঁৰ’ ছয়োৰো বাবে দেশ ভ্ৰমণ কৰিছিল। এতিয়া মহাৰাজ বা কি উদ্দেশ্য লৈ গোঁৰ দেশলৈ আহিল তাকেহে জনালে ভাল পাম।” বৰ উজিৰৰ কথা শুনি চুটিয়া বজাই কলে ‘কমতেশ্বৰ বজাই যেনে ভাবে মিত্ৰ কৰিছে তাতোকৈ অধিক মিত্ৰতা বাঞ্ছা কৰিছে গোঁৰ দেশলৈ আহিছোঁ। বজাৰ তেনে কথাত বৰ উজিৰে পৰম আনন্দ পালে আৰু চুটিয়া বজাৰ মন্ত্ৰী বিজয়সেনক গোঁৰৰ পাট্‌চাহৰ তালৈ আদৰ সাদৰ কৈ লৈ গ’ল। পাট্‌চাহে সকলো শুনি বৰ ভাল পালে আৰু কেনে ভাবে মিত্ৰতা কৰিলে ভাল হয়, সেই কথা ছয়ো মন্ত্ৰীক প্ৰস্তাব দিবলৈ কলে। বৰ উজিৰ আৰু বিজয়সেনে ভাবিচিন্তি ছয়ো বজাক সখি পাতি দিবলৈয়ে ঠিক কৰিলে। সখি পাতি প্ৰস্তাৱ গোঁৰৰ পাট্‌চাহে আনন্দ মনে গ্ৰহণ কৰিলে আৰু বিজয়সেন মন্ত্ৰীক বটাবাহন দি বিদায় দিলে। লগতে বৰ উজিৰকো পঠিয়াই চুটিয়া বজা বহুধ্বজ পালক ৰাজ সন্মানেৰে আদৰি আনিবলৈ আদেশ দিলে। বৰ উজিৰে বহুধ্বজপালক আদৰি আনিলে। পাট্‌চাহৰ দৰবাৰত বৰ আনন্দ উৎসব চলিল। পণ্ডিত ব্ৰাহ্মণ, সভাসদ আদিৰে দৰবাৰ ভৰি পৰিল। পাট্‌চাহ আৰু চুটিয়া বজাক সখি পতা কথা ৰাজ্যত প্ৰচাৰ হোৱাত সকলোৱে আহি উৎসৱত যোগ দিলে।

সকলোৰে আগত পাটুচাহে ঘোষণা কৰিলে “আজিৰ পৰা চুটিয়া বজা আৰু মোৰ মাজত বন্ধুত্ব হ’ল। আমি দুয়ো সখি হলোঁ। এতিয়াৰ পৰা সখিৰ খবৰ মই লম আৰু মোৰ খবৰ সখিয়ে লব। সখিক স্নান কৰিবলৈ মই নিতৌ সাত ঘটি গঙ্গাৰ পানী দিম আৰু তেওঁ সাত ঘটিকৈ পৰশু কুণ্ডৰ পানী দিব।” পাটুচাহৰ ঘোষণাৰ লগে লগে সকলোৱে হৰ্ষধ্বনি দিলে। আয়তী সকলেও মঙ্গল উকলি দি উভয়ৰ স্থায়ী বন্ধুত্ব কামনা কৰিলে। সখি পতা হোৱাৰ পিছত আদৰ সাদৰকৈ কিছু দিনৰ বাবে চুটিয়া বজাক গোঁৰ দেশতে ৰাখিলে। চুটিয়া বজায়ে সখিয়েকৰ দেশত সকলো চাই মেলি কিছু দিন আনন্দ মনে কটোৱাৰ পিছত নিজ দেশলৈ ঘূৰি আহিল।

বল্লধ্বজপাল গোঁৰৰ পৰা নিজ দেশলৈ অহাত পাটুচাহৰ মনত বেয়া লাগিছিল। দুয়োৰো মাজত ইমান আপোন ভাব গঢ়ি উঠিছিল যে কিছুদিন পিছতে গোঁৰৰ পাটুচাহৰ পুতেক এজনক সখিয়েকৰ তালৈ পঠিয়াই দিলে। সখিয়েকৰ পুতেকক নিজ ঘৰত পাই বল্লধ্বজে বৰ ভাল পালে। সখিয়েক পাটুচাহৰ খা-খবৰ লৈ নিজ পুত্ৰৰ দৰে পাটুচাহৰ পুতেকক মৰম স্নেহ কৰি তেওঁৰ ঘৰতে ৰাখিলে। কিন্তু কালে তাক সহ্য নকৰিলে। কেইদিনমান পাছতে কালে পাটুচাহৰ পুতেকক মাৰি নিলে। নিজ ঘৰত আলহী হৈ থকা সখি পুত্ৰৰ মৃত্যুত বল্লধ্বজে মৰ্মান্তিক আঘাত পালে। তেওঁ কান্দি কাটি ভাত পানী এৰিলে। মন্ত্ৰীসকলে পাৰে মানে সান্ত্বনা দি কোনোমতে

মৃত্যু কৰিলে। তাৰ পাছত সখিয়েকৰ পুতেকৰ মৃত দেহ সংকাৰৰ বাবে গোঁৰলৈ পঠিয়াবৰ বাবে মন্ত্ৰীক আদেশ দিলে। লগত কাম-কৰ্মৰ বাবে দ্ৰব্য বস্তুও নাও ভৰাই দিবলৈ কলে। বজাৰ আজ্ঞা মতে শ নাওঁত তুলিলে। লগত দ্ৰব্য সম্ভাৰো ললে। যি ঠাইত শ-টো নাওঁত তোলা হৈছিল, সেই ঠাইৰ নাম শদিয়া নামে খ্যাত হ’ল। বজাৰ মানুহে শ ভটিয়াই নিলে; নাও ক্ৰমে অদৃশ্য হ’ল। কিন্তু বল্লধ্বজ পালৰ শোক হলে জাঁতৰি নগ’ল। তেওঁ সকলো আনন্দ চিৰদিনৰ বাবে হেৰুৱাই পেলালে। কেইদিনমান পিছতে তেওঁ ৰাজ্যভাৰ পুতেক বিজয়ধ্বজপালক গতাই নদীৰ তীৰত ঈশ্বৰ উপাসনা কৰি প্ৰাণ ত্যাগ কৰিলে।

সাধনী কুঁৱৰী

চুটিয়া ৰাজবংশত ধীৰনাৰায়ণ নামে এজন ৰজা আছিল। এওঁক ধৰ্মধ্বজ ৰজাও বুলিছিল। এওঁৰ দিনত চুটিয়া ৰাজ্যখন বৰ চহকী হৈ উঠিছিল। ৰাজ ভড়াল ধনে-সোণে ভৰা। তথাপি ৰজাৰ মনত হলে সুখ নাছিল। কাৰণ তেওঁৰ কোনো সতি-সন্ততি নাছিল। ৰজাই সতি-সন্ততিৰ বাবে ভগৱানৰ ওচৰত সদায় প্ৰাৰ্থনা কৰে। কিছুদিন এইদৰে প্ৰাৰ্থনা কৰাৰ পাছত ভগৱান তুষ্ট হ'ল। ৰজাৰ এগৰাকী কন্যা ওপজিল। ভগৱানক সাধনা কৰি কন্যা গৰাকী লাভ কৰা বাবে কন্যাৰ নাম সাধনী ৰাখিলে। তথাপি ৰজাৰ মনত সুখ নাই। কাৰণ পুত্ৰ সন্তান নহলে ৰজাই যুৱৰাজ পাতিবলৈকো কোনো নাই। তেওঁ পুনৰ পুত্ৰৰ বাবে ভগৱানক আৰাধনা কৰিবলৈ ধৰিলে। এইবাৰো ভগৱানে তেওঁৰ আশা পূৰালে। তেওঁৰ এটি পুত্ৰ হ'ল। পুত্ৰটিৰ নাম থলে সাধকনাৰায়ণ। পুত্ৰ সন্তান পাই ৰজাৰ অপাৰ আনন্দ। তেওঁৰ পুত্ৰ অলপ ডাঙৰ হলেই যুৱৰাজ পাতি সোনকালেই ৰাজ্যৰ দায়িত্ব দিম বুলি মনতে ভাবিলে। ইফালে সাধনীও দিনে দিনে ডাঙৰ হৈ আহিছে। যিমানেই ডাঙৰ হৈ আহিছে, সিমানেই তেওঁৰ শৰীৰত ৰূপো চৰি আহিছে। তাতে ৰাজকন্যা, সকলোৰে আদৰত বাঢ়িছে। চাই থাকোঁতে সাধনী যৌৱনত ভৰি দিলে।

গতিকৈ যোগ্য পাত্ৰৰ বাবে ৰজাৰ চিন্তা হ'ল। ইমান ধুনীয়া ৰাজকন্যা এগৰাকীতো যথেষ্ট মথি দিব নোৱাৰে। দিলেই বা সাধনীয়ে কিয় বিয়াত বহিব? সেয়ে সাধনীৰ বাবে উপযুক্ত দৰা বিচাৰি ৰজাই ৰাজ্যৰ চাৰিওফালে দূত পঠিয়ালে। কিন্তু কোনোৱে উপযুক্ত দৰাৰ সন্ধান দিবলৈ নোৱাৰিলে। ৰজা বিবুধিত পৰিল। ইফালে সাধনীৰো গাত ভৰ যৌৱনে দেখা দিলে। দূতৰ আশা বাদ দি ৰজাই নিজেই সাধনীৰ উপযুক্ত দৰা বিচাৰ কৰিম বুলি ঠিক কৰিলে। ৰাতি ভাৰি চিন্তি তেওঁ এনে দৃঢ় প্ৰতিজ্ঞা হ'ল যে পিছ দিনাখন এজন উপযুক্ত দৰা তেওঁ বিচাৰি উলিয়াবই।

পিছ দিনা ৰাতিপুৱা ৰজাই হাত মুখ ধুই চ'ৰা ঘৰত বহিছে। তেতিয়াও তেওঁৰ মনত সাধনীৰ দৰাৰ চিন্তাই আছে। তেওঁ নানা ভাবে সাধনীৰ দৰাৰ কথা চিন্তা কৰি থাকোঁতে সন্মুখৰ গছ এজোপাত কেৰ্কেটুৱা লৰি ফুৰা দেখিলে। তেওঁ ঘপ্ৰকৈ ঠিক কৰিলে যে যিজনে কাঁড় মাৰি এই কেৰ্কেটুৱাটো বধ কৰিব পাৰিব তেওঁৰ হাততে সাধনী কন্যাক সমৰ্পণ কৰা হব। ৰজাৰ এই সিদ্ধান্তৰ কথা মন্ত্ৰীক জনাই সোনকালে সিদ্ধান্তৰ কথা ৰাজ্যত ঘোষণা কৰিবলৈ আদেশ দিলে। ৰাজ আজ্ঞা অনুসাৰে গোটেই ৰাজ্যত বতাহৰ দৰে ঘোষণা বিয়পি পৰিল। ৰাজ্যৰ অনেক বীৰ পুৰুষৰে সাধনীৰ ওপৰত চকু আছিল। চকু থকাতোও তেনেই স্বাভাৱিক। কাৰণ সাধনী এনেয়ে ধুনীয়া ছোৱালী, তাতে ৰজাৰ কন্যা। ৰজাৰ পণ জয় কৰিবলৈ

বীৰ পুৰুষ সকলে ধনুকাঁড় লৈ বাজপ্ৰাসাদ পালে। বাজপ্ৰাসাদৰ প্ৰাঙ্গণ সেইদিনা লোকে লোকাৰণ্য হৈ পৰিল। যোগ্যতা অনুসাৰে বজাই এজন এজনকৈ কাঁড় মাৰিবলৈ আদেশ দিলে। ধনু কাঁড় লৈ প্ৰত্যেকেই আনন্দমনে কাঁড় মাৰে। প্ৰত্যেকেই ভাবে “এই সামান্য কেৰ্কেটুৱাটো মৰানো কি কথা।” কিন্তু দুৰ্ভাগ্য! কেৰ্কেটুৱাৰ গাত কোনো বীৰ পুৰুষে হলে কাঁড় লগাব নোৱাৰিলে। মন্ত্ৰী, মন্ত্ৰী-পুত্ৰ, সেনাপতি, বাজপণ্ডিত আদি আচাৰ্য্য লোক সকল কৃতকাৰ্য্য নোহোৱাত বজা হতাশ হ’ল। তেওঁ বিষন্ন মন লৈ তাৰ পাছত ৰাজ্যৰ বনুৱা, বনুৱা, খৰিভাৰী, গৰখীয়া সকলেও ইচ্ছা কৰিলে পণত যোগ দিব পাৰে বুলি শুনাই দিলে। বজাৰ পণ ভঙ্গৰ প্ৰতিযোগিতা চাই তাতেই এটা চুটিয়া ল’ৰা আছিল। এইবাৰ তেৱেঁই ধনু ললে। কোনোৱে ভবা নাছিল যে এই ল’ৰাটোৱেই কেৰ্কেটুৱাটো বধ কৰিব পাৰিব। কিন্তু ভগৱানৰ ইচ্ছাত তেৱেঁই একে পাট কাঁড়তে কেৰ্কেটুৱাটো গছৰ ডালেৰে সৈতে শালি থলে। এই কাণ্ড দেখি ৰাজ্যৰ বীৰ সকলে লাজ পালে আৰু তেওঁলোক ঘৰা ঘৰি গুচি গ’ল। বজায়ে প্ৰায় মূৰ্ছা যোৱাৰ দৰে হ’ল। কাৰণ সামান্য চুটিয়া ল’ৰাটোকে তেওঁ এতিয়া জোঁৱাই হিচাবে গ্ৰহণ কৰিব লাগিব।

এই কথা সাধনীৰ কাণত পৰিলত তেওঁ খঙত জ্বলি উঠিল। পিতাকে তেওঁক সাধাৰণ গৰখীয়া ল’ৰা এটালৈ দিলে বুলিলেই যাবনে? সাধনীয়ে সেই সাধাৰণ চুটিয়া ল’ৰাটোলৈ নোযোৱা-

টোকো ঠিক কৰিলে। ইফালে বজাৰ অঙ্গীকাৰ পূৰণৰ সময় আহিল। চুটিয়া ল’ৰাটোৱে পণত জিকি সাধনী কন্যাক বিচাৰি বজাৰ ওচৰ পালে। বজাই তেতিয়া সাধনীৰ দুৰ্ভাগ্যৰ কথাকে চিন্তা কৰি কান্দি আছিল। তথাপি অঙ্গীকাৰ বন্ধা কৰাটো তেওঁৰ কৰ্তব্য! গতিকে বজাই কন্যা সম্প্ৰদান কৰিবলৈ আৱশ্যকীয় ব্যৱস্থা কৰাৰ বাবে মন্ত্ৰীক আদেশ দিলে। মন্ত্ৰী বাজ আজ্ঞা মতে ব্যৱস্থা কৰিবলৈ গ’ল। কিন্তু তেওঁ অলপ পিছতে ফিৰি আহি সাধনী কন্যা ৰোহ-ঘৰত পৰা বুলি জনালে। মহাৰাজে যেতিয়ালৈ পণ ভঙ্গ নকৰে তেতিয়ালৈ সাধনীয়ে ভাত পানী একো নাখায় বুলিও বজাক জনালে। কথা শুনি বজাৰ মূৰত সৰগ ভাঙি পৰিল। বজা হৈ তেওঁ অঙ্গীকাৰ ভঙ্গ কৰে কেনেকৈ? তেওঁ লৰা লৰি কৈ সাধনীৰ কাষত বহি বুজাবলৈ ধৰিলে। ল’ৰাজনৰ লগত বিয়াত বহিবলৈ সাধনী কিন্তু কোনোমতেই সন্মত নহল। বজাই নানা প্ৰলোভনো দি গ’ল। শেষত সাধনীয়ে যি বিচাৰে তাকেই দিব বুলি বজাই প্ৰতিশ্ৰুতি দিলে। এইবাৰ সাধনী ক্ষন্তেক গুণি চালে। তাৰ পাছত বিয়াত বহিব বুলি সন্মতি দিলে। বজাই দুখৰ মাজতো এবাৰ হাঁহিলে। তাৰ পাছত ধুম্ ধাম্ কৈ সাধনীৰ লগত চুটিয়া ল’ৰাজনৰ বিবাহ কাৰ্য্য সম্পাদন কৰিলে।

বিবাহ হৈ যোৱাৰ পাছত সাধনী যাতে অসন্তোষ নকৰে তাৰ বাবে বজাই যৌতুকত ভাৰ ভৰাই সোণ ৰূপ অলঙ্কাৰ পাতি দিলে। ভাৰ ভৰাই বস্ত্ৰ পোৱাতো সাধনী কিন্তু সন্তুষ্ট নহয়।

তেওঁ বাপেকক ক'লা মুখে দেখুৱালে। বাপেকে জীয়েকৰ গা পিহি পিহি কলে, “অসন্তোষ নকৰিবি আই। ভাব ভবাই তোক ধন বত্ত দিছোঁ। লাগিলে আক দিম। তই মহা সুখে খাই থাকিবি আই।” বাপেকৰ কথাত সাধনীয়ে উচাত মাৰি কলে, “তই চোন যি খোজেঁ। তাকেই দিম বুলি কৈছিলি। এতিয়া কি লাগে নোসোধ কয়?” জীয়েকৰ কথাত হাঁহিমাৰি বজাই কলে “এতিয়াও ক' আই! ৰাজ ভড়ালত মোৰ নাই কি? ইচ্ছামতে বাচিল। যি লাগে তাকেই দিম।” ৰজাৰ কথা শেষ হবহে পালে, সাধনীয়ে ঘপ্‌কৈ বজাই পূজা কৰা সোণৰ পেৰাত যি ৰাখিছে তাকে খুজিলে। জীয়েকৰ কথা শুনি বাপেক মৃতপ্ৰায় হ'ল। তেওঁৰ চকুৰ আগতে যেন গোটেই পৃথিৱী খন ঘূৰিব ধৰিলে। কিছু সময় মৌন হৈ থাকি ৰজাই জীয়েকক সেই বস্ত্ৰৰ বাহিৰে আন বস্ত্ৰ খুজিবলৈ অনুৰোধ কৰিলে। জীয়েক সাধনী কিন্তু অলব অচৰ। তেওঁ কলে, “যি খোজেঁ। তাকে দিম বুলি অঙ্গীকাৰ কৰিছিলি যেতিয়া অঙ্গীকাৰ ৰাখিবই লাগিব।” জীয়েকৰ কথাত ৰজাৰ তেতিয়া খঙ উঠিল। তেওঁ কঠোৰ ভাষাৰে কলে, “তই আমাৰ বংশকে সৰ্বনাশ কৰি যাব ওলালি। সক ভায়েৰাৰ মুখলৈকেও নাচালি। তাক ভিক্ষাৰী কৰিলি। তোক একোকে নিদি খেদি দিব পাৰিলোঁহেঁতেন। কিন্তু দুৰ্ভাগ্য যে পূৰ্বেই অঙ্গীকাৰত বান্ধ খালো।” ইয়াকে কৈ ৰজাই হুকু হুকু কৈ কান্দিবলৈ ধৰিলে। কান্দি কান্দিয়েই তেওঁ পূজা কৰা

বাকচটোৰ কাষ পালে। সেই বাকচটোত সোণৰ মেকুৰী এটা আছে। এই মেকুৰীটো কুৱেৰ দেৱতাই তেওঁৰ পূৰ্ব পুৰুষক দিছিল। ইয়াৰ প্ৰভাৱতেই তেওঁলোকে বংশানুক্রমে ৰাজপাট ভোগ কৰি আছে। কুৱেৰ দেৱতাই তেওঁৰ পূৰ্ব পুৰুষক মেকুৰীটো দি কৈছিল যে যেতিয়াই মেকুৰীটো আনৰ হাতলৈ যাব তেতিয়াৰ পৰাই ৰাজলক্ষ্মী এৰা দিব। ৰাজক্ষমতা আৰু নাথাকিব। সেয়েহে বাকচটোৰ পৰা মেকুৰীটো দিয়াৰ পাছত তেওঁৰ আৰু তেওঁৰ পুত্ৰৰ ভবিষ্যত চিন্তা কৰি ৰজাই পাবে মানে কান্দিলে। শেষত অঙ্গীকাৰ বন্ধাৰহেতু কান্দি কান্দিয়েই বাকচটো আনি সাধনীৰ হাতত দিলে। আচৰিত কথা বাকচটো হস্তান্তৰ হোৱাৰ লগে লগেই ৰজা ধীৰনাৰায়ণ নিম্প্ৰভ হৈ পৰিল আৰু আন হাতে সাধনীৰ স্বামী চুটিয়া ল'ৰাটিৰ গাত ৰাজ-জ্যোতিয়ে দেখা দিলে। লগে লগে ধীৰনাৰায়ণে ৰাজদণ্ড জোঁৱায়েকৰ হাতত অৰ্পণ কৰিলে। মনৰ দুখত তেওঁ আৰু ৰাজ প্ৰাসাদত থাকিবলৈ ইচ্ছা নকৰিলে। জীৱনৰ বাকী কালছোৱা ভগৱানক আৰাধনা কৰি নদীৰ তীৰৰ তীৰ্থ-ক্ষেত্ৰতে কটাবলৈ তেওঁ মনস্থ কৰিলে। সেয়ে তেওঁৰ শিশু সন্তান সাধকনাৰায়ণক জী-জোঁৱায়েকৰ হাততে সমৰ্পণ কৰি তেওঁ নগৰৰ বাহিৰ হ'ল। অহাৰ সময়ত চকু পানী মচি মচিয়েই জীয়েক সাধনীক মাথোঁ কৈ আহিল, “তই যেনেকৈ সক ভায়েৰাক ঠগিলি, তোকো তেনেকৈয়ে পৰমেশ্বৰে ঠগক। আনক প্ৰৱঞ্চনা কৰি যিজনে নিজে সমৃদ্ধিশালী হবলৈ বিচাৰে

তাৰ কেতিয়াও কল্যাণ নহয়।” বজাৰ লগতে বাজ-মহিষীও গ’ল।

বজা যোৱাৰ পাছত সাধনীয়ে আনন্দ মনে এদিন বাকচটো খুলি মেকুৰীটো চাব খুজিলে। কিন্তু আচৰিত কথা যে সাধনীয়ে খালি বাকচটোহে দেখিলে। সোণৰ মেকুৰী ঠাইতে অদৃশ্য হৈ আছে। সাধনীৰ মূৰত সবগ ভাঙি পৰা যেন হ’ল। তেওঁ ছুৱা ছুৱা লগাই কান্দিবলৈ ধৰিলে। গিৰিয়েকে বহুত প্ৰবোধ দি বুজালে; কিন্তু সাধনীক হলে শান্ত কৰিব নোৱাৰিলে। উপায় নাপাই গিৰিয়েকে সোণৰ মেকুৰী এটা গঢ়াই বাকচত থৈহে সাধনীক শান্ত কৰিব পাৰিলে। ইতিমধ্যে বাজ-সিংহাসনত বহি সাধনীৰ গিৰিয়েকে নিত্যপাল নাম ললে। কিন্তু তেওঁৰ মনত হলে সু-ভাবতকৈ কু-ভাবেহে ঠাই ললে। নিত্যপালে আগৰ অভিজ্ঞ পাত্ৰ মন্ত্ৰী সকলৰ ঠাইত তেওঁৰ লগ সমনীয়াক চপাই নি পাত্ৰ-মন্ত্ৰী পাতি বিষয়-বাব দিবলৈ ধৰিলে। তেওঁৰ কুশাসনৰ ফলত ৰাজ্যত চোৰ ডকাইতে ভৰি পৰিল। বজাৰ বিচাৰত ছুটয়ো পুৰস্কাৰ পোৱা হল, আৰু শান্তয়ো শাস্তি পাবলৈ ধৰিলে। বজাই বাজ চ’ৰাত মেল কৰাতকৈ আলি পুখুৰীৰ কাম কৰা বনুৱা সকলৰ লগতহে থাকিবলৈ ভাল পোৱা হ’ল। বজাই অভিজ্ঞ লোকৰ লগত বাজ চৰ্চা কৰাৰ পৰিবৰ্তে আলি পুখুৰী বন্ধা লগ সমনীয়াৰ লগতহে বাজ চৰ্চা কৰিবলৈ ধৰিলে। বজাৰ তেনে কামত প্ৰজা সকল অসন্তুষ্ট হবলৈ ধৰিলে আৰু

নিত্যপালৰ পৰা পৰিত্ৰাণৰ উদ্দেশ্যে সকলোৱে ভগৱানৰ নাম ললে।

অলপ দিনৰ ভিতৰতে প্ৰজাৰ হা-হুমুণীয়াহ আৰু শত্ৰুৰ অভিশাপে নিত্যপালক স্পৰ্শ কৰিলে। সেই সময়ত আহোম সৰ্গদেৱ আছিল দিহিঙ্গীয়া বজা। তেওঁ মহাপৰাক্ৰমী বজা আছিল। এইজনা বজায়ে দেশ জয় কৰি পশ্চিমে গৌৰ ৰাজ্যতো প্ৰভাৱ বিস্তাৰ কৰি অসমৰ সুনাম বন্ধা কৰিবলৈ সমৰ্থ হৈছিল। চুটিয়া বজা নিত্যপালৰ ৰাজ্যৰ সীমা আছিল আহোম ৰাজ্যৰ সীমাতে লগা। ছয়ো ৰাজ্যৰ মাজত সীমা আছিল দিহিং নদী। কালক্ৰমে এদিন প্ৰকাণ্ড বৰালী মাছ এটা দিহিং নদীৰ মাজেৰে উটি গ’ল। মাছটো উটি যোৱা দেখি ছয়ো ৰাজ্যৰ সীমান্ত বখীয়াই নাও মেলি মাছটো ধৰিবলৈ গ’ল। ফলত পানীৰ মাজতে উভয় দলৰে জোটা পোটা লাগিল। শেষত আহোমৰ মানুহেই মাছটো আনিবলৈ সমৰ্থ হ’ল। অকল মাছেই নহয়; চুটিয়াৰ মানুহ ছুজনো ধৰি নিলে। ইয়াকে দেখি লাজে অপমানে চুটিয়াৰ মানুহে গৈ নিত্যপাল বজাক সকলো কথা জনালে। পিছত এই বৰালী মাছটোই নিত্যপালৰ কাল হ’ল। তেওঁৰ ভীষণ খঙ উঠিল আৰু আহোম ৰাজ্য আক্ৰমণ কৰিবলৈ সৈন্যসকলক আদেশ দিলে। বাজ আজ্ঞা মতে চুটিয়া সৈন্য আহি আহোম ৰাজ্য আক্ৰমণ কৰিলে। এই কথা শুনি দিহিঙ্গীয়া বজাদেৱে গৰ্জি উঠিল। তেওঁ কলে “নিত্যপালক বধ কৰা। চুটিয়া ৰাজ্য অধিকাৰ

কৰা।” আহোম বজাৰ আত্মা শুনিবহে পালে, বুঢ়া গোহাঁই ডাঙৰীয়াই তৎক্ষণাত স-সৈন্তে গৈ চুটিয়া বজ্য আক্ৰমণ কৰিলে। ছয়ো পক্ষৰ তুমুল বণ হ’ল। বণত চুটিয়া সৈন্তক খেদি নি আহোম সেনাই শদিয়াৰ ওচৰ পালে। নিত্যপালে আন উপায় নাপাই আগন্তুক বিপদৰ পৰা নিজক বক্ষা কৰিবলৈ সন্ধিৰ প্ৰস্তাৱ দি আহোমৰ লগত মিত্ৰতা বাঞ্ছা কৰিলে। আহোম বজায়ে যুদ্ধ বন্ধ কৰি চুটিয়া বজাৰ লগত মিত্ৰ-ভাৱে থাকিবলৈকেই ইচ্ছা কৰিলে। কিন্তু চুটিয়া বজাৰ এই মিত্ৰতাত আন্তৰিকতা নাছিল। নিত্যপালে বলেৰে আহোম বজাক বধ কৰাতো অসম্ভৱ ভাবি চল চক্ৰান্তৰে বধ কৰিবলৈ পাঙিলে। সেয়ে তেওঁ মিত্ৰতাৰ নিদৰ্শন স্বৰূপে গাভৰু এগৰাকী আহোম বজালৈ পঠিয়ালে। কন্যাৰ লগত সোণৰ হাৰ, খাৰু, হাতী, ঘোৰা আদি বস্তুও বজাদেৱলৈ পঠিয়ালে। আহোম বজাই চুটিয়া বজাৰ কন্যাগৰাকীক আদৰ সাদৰ কৈ চপাই ললে আৰু চুটিয়া বজাকো বন্ধু বজা বুলি ঘোষণা কৰিলে। কিন্তু বজাদেৱৰ গাত বৃহস্পতি পোন আছিল। কন্যাৰ লগত গৃহবাস কৰাৰ আগতে চুটিয়া বজাৰ ষড়যন্ত্ৰৰ কথা ওলাই পৰিল। চুটিয়া বজাই কন্যা গৰাকীক প্ৰকৃততে আহোম বজাক হত্যা কৰিবলৈহে পঠিয়াইছিল। কন্যাক শোঁৱা পাটী এটা দিছিল। সেই পাটীৰ ভিতৰত এখন ছুৰীও দিছিল। নিত্যপালে সেই ছুৰী খনেৰে আহোম বজাক হত্যা কৰিবলৈ কন্যা গৰাকীক শিকাই বুজাই পঠিয়াই দিছিল।

দিহিঙ্গীয়া বজাদেৱে যেতিয়া সকলো কথাৰ প্ৰমাণ পালে তেতিয়া তেওঁৰ খঙে মূৰৰ চুলিৰ আগ পালে। তেওঁ চুটিয়া বজাক বধ কৰিবলৈ নিজেই সৈন্ত সজাই ললে আৰু নিজে ক’লা ঘোৰাত উঠি যুদ্ধ যাত্ৰা কৰিলে। এই কথা শুনি চুটিয়া বজাই ভয়তে কঁপিবলৈ ধৰিলে। তেওঁৰ প্ৰাণ বক্ষাৰ বাবে পলোৱাত বাহিৰে আন উপায় নাপালে। গতিকে লৰালৰি কৈ সাধনী সহ আন আন মহিষীসকলক লগতলৈ একেবাৰে চন্দনগিৰি পৰ্বতলৈ পলাই গল। আহোম বজাই চুটিয়া দেশ জয় কৰিলে। কিন্তু নিত্যপালৰ হলে কোনো ঙ্গমুত্ৰই নাপালে। আহোম সৈন্তই পৰ্বতে কন্দৰে বিচাৰিবলৈ ধৰিলে। শেষত পৰ্বতৰ মাজত ধোঁৱা ওলোৱা দেখি আহোম সৈন্তৰ মাজত সন্দেহ হ’ল। তেওঁলোকে ধোঁৱাক লক্ষ্য কৰি অগ্ৰসৰ হবলৈ ধৰিলে। সেই সময়ত পৰ্বতৰ অৰণ্যৰ মাজত নিত্যপাল বজাই আশ্ৰয় লৈ আছিল। তাত তেওঁলোকে কোনো বিপদৰ সন্দেহ নকৰি খাবৰ বাবে ভাত ৰান্ধি আছিল। জুইৰ ধোঁৱাই নিত্যপালৰ কাল মাতি আনিলে। আহোম সৈন্তই গোপনে গৈ গছত উঠি চাই দেখে যে তাত স্বয়ং নিত্যপাল আৰু সাধনী কুঁৱৰী আছে। তেওঁলোকে বিলম্ব নকৰি চাৰিওফালৰ পৰা নিত্যপালক ঘেৰি ললে। তাৰ পাছত বণ বাঢ় বজাই দিলে। সন্মুখত প্ৰবল শত্ৰু দেখি নিত্যপালে মৃত্যুৰ ক্ষণ গণিলে। তেওঁ জীৱনৰ অন্তিম নাম স্মৰণ কৰিলে আৰু সাধনী কুঁৱৰীক হাতত ধৰি ওখ পাহাৰৰ টিঙত উঠিল। সেই পাহাৰৰ

টিঙৰ নামনিত প্ৰকাণ্ড গহ্বৰ। সেই গহ্বৰ মানুহৰ অগম্য আৰু তাৰ তলি দৃষ্টিৰো অগোচৰ। নিত্যপালে পৰ্বতৰ টিঙৰ পৰা সাধনী কুৰঁৰীৰ সৈতে তলিলৈ জাপ মাৰি চিৰ দিনৰ বাবে পৃথিৱীৰ পৰা বিদায় ললে। তেওঁলোকৰ মৃত-দেহো কাৰো দৃষ্টিগোচৰ নহল। এইদৰে নিত্যপালে শত্ৰুৰ হাতত নমৰি নিজেই আত্মহত্যা কৰিলে। আহোম বজাই চুটিয়া ৰাজ্য জয় কৰিলে। চুটিয়া সৈন্ত সামন্তক কাটিমাৰি শেষ কৰিলে। সেই সময়ত সাধনীৰ ভায়েক সাধক নাৰায়ণৰ বয়স হৈছিল মাত্ৰ পাঁচ বছৰ। আহোম বজাৰ সেই ৰাজ পুত্ৰটিৰ প্ৰতি পুতৌ উপজিল। দিহিঙ্গীয়া বজাই সেই শিশুটিক বধ নকৰি ৰাজ্যৰ এটা অঞ্চল দি তেওঁকে বজা পাতি থলে।

মহাদেৱৰ অনুগ্ৰহ

এসময়ত অসমৰ পশ্চিমত কমতা নামৰ এখন ৰাজ্য আছিল। এই ৰাজ্যখন বৰ উন্নত আছিল। দেশখন মঠমন্দিৰে ভৰা। বজাও বৰ ধৰ্মপ্ৰাণ। জ্ঞানী পণ্ডিত আদি আঢ্যবন্ত লোকেৰে এই দেশ ভৰা আছিল। শেষৰ ফালে কিন্তু এই দেশত কলি সোমাল। এই দেশৰ ৰজাৰ প্ৰধান উপাস্ত্ৰ দেৱতা আছিল মহাদেৱ। ৰজাৰ নগৰৰ দুৱাৰতে পাষণ ভৈৰৱৰ দেৱালয়। এই দেৱালয়ত ৰীতি মতে পূজা চলি আছিল। বিশেষকৈ ৰাজ পৰিয়ালৰ মানুহৰ বিয়াৰ আগতে দেৱতাক বিশেষ ৰীতিৰে পূজা দিয়া হৈছিল। পিছে শেষৰ ৰজা জনে এই কথা জানিও মহাদেৱক ৰীতি মতে পূজা নিদিলে। ফলত মহাদেৱ কোপিত হৈ পৰিল। তেওঁ কমতেশ্বৰক ক্ষমা নকৰিলে। দেৱতাৰ কোপতে নানা ধৰণৰ বিপদ বিঘিনি কমতেশ্বৰৰ মূৰৰ ওপৰেৰে যাবলৈ ধৰিলে। ইমানতো ক্ষান্ত নহৈ এদিন পাষণ ভৈৰৱে ৰজাক সপোন দেখাই কলে “হে ৰজা! তই যেতিয়া ৰীতি নীতি মতে মোৰ পূজা বাদ দিলি, মই তোৰ ৰাজ্যত আৰু নাথাকোঁ। যিমান দিনলৈ মই তোৰ ৰাজ্যত আছিলোঁ, তেতিয়ালৈ তোৰ ৰাজ্য জয় জয় ময় ময় হৈ আছিল। এতিয়াৰ পৰা তোৰ ৰাজ্য ধ্বংস হব। মই এতিয়াৰ পৰা হলদি নগৰতহে বাস কৰিম। তোৰ আৰু বেছি দিন ভোগ নাই।” ইয়াকে কৈ পাষণ ভৈৰৱ অন্তৰ্ধান

হ'ল। পাৰ্শ্বাণ ভৈৰৱ অকলমে বজাৰ ওপৰতে কোপিত হৈছিল তেনে নহয়, পূজাৰী ব্ৰাহ্মণ জনৰ ওপৰতো তেওঁৰ কোপ দৃষ্টি পৰিছিল। সেই বাবে ব্ৰাহ্মণ জনকো স্বপ্ন দেখাই ভবিষ্যত তেওঁৰ বেয়া হব বুলি সতৰ্ক কৰি দিছিল।

কিছুদিন পাছত দেখা গল যে সচাকৈয়ে বজাৰ ভয়ানক বিপদ হ'ল। গোঁৰ দেশৰ বজাই তেওঁৰ দেশ আক্ৰমণ কৰিলে। তেতিয়া সেই দেশৰ বজাক পাংশ্চাহে বোলা হৈছিল। পাংশ্চাহে এনেভাবে কমতা ৰাজ্য আক্ৰমণ কৰিলে যে তাৰ ফলত কমতেশ্বৰে দেশ এৰি পলাবলৈ বাধ্য হ'ল। ইয়াৰ পাছৰ পৰাই কমতা ৰাজ্যৰ বল পৰাক্ৰম কমি গল। কালক্ৰমে এই ৰাজ্যৰ ক্ষমতাশালী লোকসকলে সৰু সৰু ৰাজ্য পাতি নিজে বজা বুলি ঘোষণা কৰি ৰাজ্য চলাবলৈ ধৰিলে। সেই সময়ত ভূঞাসকল আছিল বৰ পৰাক্ৰমী। গতিকে ভূঞাসকলৰো কোনো কোনোৱে সেই সুবিধা গ্ৰহণ কৰিলে। আজি কালিৰ গোৱালপাৰা জিলা কমতা ৰাজ্যৰ প্ৰায় মধ্য স্থান আছিল। এই জিলাৰ খুৰ্টাঘাট নামে এখন পৰগণা আছিল। এই খুৰ্টাঘাট অঞ্চলতো এজন ভূঞাই বজা বুলি ঘোষণা কৰি ৰাজ্য চলাবলৈ লৈছিল। ইয়াতে চিকণ গ্ৰাম বুলি এখন ঠাই আছে। তাত সেই সময়ত কিছুমান কোচ মানুহে বাস কৰিছিল। এওঁলোকৰ ভিতৰত হাৰিয়া মণ্ডল নামেৰে এজন মুখিয়াল লোক আছিল। মুখিয়াল হলেও তেওঁ খেতি বাতি কৰিহে খাইছিল। হাৰিয়া মণ্ডলৰ দুজনী তিৰোতা। এজনীৰ

নাম হীৰা আৰু আন জনীৰ নাম জিৰা। এই পৰিয়ালটো মহাদেৱৰ পৰম ভক্ত আছিল। মহাদেৱে যদিও তেওঁৰ ইচ্ছাতে কমতা ৰাজ্য ধ্বংস হবলৈ দিছিল, তথাপিও একছত্ৰী ৰজা এজন নোহোৱাত ভাল পোৱা নাছিল। কাৰণ দেশত ডাঙৰ ৰজা নহলে ধৰ্ম কৰ্মই নিসিজে। ইফালে ৰাজ-পূজাও নোহোৱা হৈছিল। গতিকে মহাদেৱে এজন সুলক্ষণ পুৰুষক ৰাজপাটত বহুৱাবলৈ স্থিৰ কৰিলে।

চিকণ গ্ৰামৰ হাৰিয়া মণ্ডলে খেতিৰ কাম কৰিবলৈ সদায় পথাৰলৈ যায়। ৰাতিপুৱা পথাৰলৈ গৈ একেবাৰে গধূলিহে ঘৰলৈ ফিৰে। দিনত কাম কৰি হোৱাৰ ভয়ত ভাত খাবলৈও ঘৰলৈ নাহে। হালকোৰ বাই খেতিৰ কামতে মন দি লাগি থাকে। দুপৰ বেলা খোৱাৰ সময় হলেই ঘৈণীয়েক হীৰাই তেওঁলৈ ভাত পানী নি পথাৰতে দিয়ে। গিৰিয়েকক খুৱাই মেলি তেওঁ ঘৰলৈ ফিৰে; আৰু গিৰিয়েকেও নিজৰ কামত লাগে। এইদৰে তেওঁলোকে সুখেৰে কৰি ধৰি খাই মেলি আছে। তেওঁলোকে পথাৰলৈ যোৱা বাটতে এডাল শিলিখা গছ আছিল। এই গছ জোপাৰ তলতে মানুহে মহাদেৱক পূজা পাতল দি উপাসনা কৰিছিল। হীৰায়ে গিৰিয়েকলৈ আহাৰ লৈ যাওঁতে, তাতে অকণ বৈ প্ৰায়ে সেৱা এটি কৰি গৈছিল। মহাদেৱৰো এওঁৰ ওপৰত চকু পৰিছিল। তেওঁ মনতে ভাবিছিল যে হীৰাৰ গৰ্ভতে ৰাজ লক্ষণযুক্ত সুপুৰুষ এজন ধাৰণ কৰাব লাগিব; যাতে ভবিষ্যতে তেৱেঁই একছত্ৰী ৰজা হৈ ৰাজ্য বিস্তাৰ কৰিব পাৰে।

আন দিনাৰ দৰে সেই দিনাও হাবিয়া মণ্ডলে পথাৰত খেতি কাম কৰি আছে। সেই দিনা বৰ ব'দ আছিল। সেই ব'দত কপালৰ ঘাম মাটিত পেলাই কাম কৰোঁতে তেওঁ ভাগৰি পৰিছিল। ভোকা লাগিছিল। ঘৈণীয়েক হীৰাই সোনকালে খোৱা মুঠি আনিলেই তেওঁ ভাল পাইছিল। কিন্তু ঘৈণীয়েকে হলে সেই দিনা তেওঁলৈ ভাতেই নানিলে। হাবিয়া মণ্ডলে ভাতৰ অপেক্ষা কৰি থাকি, যেতিয়া দেখিলে যে ভাত আনাৰ সময় গ'ল; তেতিয়া তেওঁ ফল ফোকাৰ বিচাৰি খাই পুনৰ পথাৰৰ কামতে লাগিল। ঘৈণীয়েক হীৰাই কিন্তু আন দিনাৰ দৰেই গিৰিয়েকৰ বাবে আহাৰ পানী লৈ সময় মতেই পথাৰলৈ খোজ লৈছিল। দুপৰ বেলা ব'দত খোজ কাটি আহোঁতে তেওঁৰ মুখ মণ্ডল বক্ৰিম হৈ উঠিছিল। শিলিখা ডালৰ ওচৰ পোৱাত মহাদেৱে দূৰৰ পৰাই তেওঁলৈ চাইছিল আৰু সেই দুপৰ বেলা তেওঁৰ লগতে কিছু সময় হীৰাক বাখি থবলৈ ঠিক কৰিছিল।

মহাদেৱে গিৰিয়েক হাবিয়া মণ্ডলৰ ৰূপ ললে, আৰু গছ জোপাৰ ছাঁত বহি জিৰাই থকাৰ ভাওঁ জুৰিলে। সেই দিনাৰ ব'দত গিৰিয়েকে ভোক পিয়াহত কষ্ট পাব বুলি হীৰাই কোনো ফালে নোচোৱাকৈয়ে বেগাই গৈ আছিল। এনেতে তেওঁক কোনোবাই মতা শুনিলে—“মৰমৰ হীৰা! আহ, ইয়ালৈকে আহ” হীৰাই চাই দেখে যে, তেওঁৰ গিৰিয়েক হাবিয়া মণ্ডল। হীৰাই আচৰিত ভাবে শুধিলে “ইয়াতনো কিয়? পথাৰত কাম হ'ল জানো?”

— নাই হোৱা! বৰ ব'দ বাবে শিলিখা তললৈ আহি অলপ জিৰণি লৈছে। বৰ ভোকা লাগিছে হীৰা। আহচোন চাপি আহ। কি আছে দে।

গিৰিয়েক ৰূপী মহাদেৱৰ কথা মতে হীৰাই লৰালৰিকৈ ভাতৰ কাহি উলিয়াই খাবলৈ দিলে। মহাদেৱে সকলোখিনি খালে। তাৰ পাছত হীৰাক কলে “মৰমৰ হীৰাজনী! শুনচোন বাক। এই ব'দখনত তই এতিয়াই ঘৰলৈ যাব নালাগে। গছৰ ছাঁতে অলপ জিৰণি ল।” ইয়াকে কৈ মহাদেৱে নিজৰ কোলাতে হীৰাক গুৱাই ললে। গছৰ ছাঁতে ছয়ো কিছু সময় কটালে। তাৰ পাছত মহাদেৱে হীৰাক ঘৰলৈ যাবলৈ আজ্ঞা দিলে। নিজেও হীৰাক দেখুৱাই পথাৰমুৱা হ'ল। কাম লোকচান হোৱা বুলি তেওঁ কিছু খৰধৰো দেখুৱালে। হীৰাও বংমনে ঘৰলৈ ফিৰিল।

হীৰা আহি ঘৰ পালে। অলপ জিৰণি লৈ তেওঁ কামতো লাগিল। ইফালে লাহে লাহে চকা পাটত বহিল। এনেতে পথাৰৰ কাম বন সামৰি ক্লান্ত ভাবে হাবিয়া মণ্ডলো ঘৰলৈ আহিল। গিৰিয়েক অহা দেখি হীৰাই আন দিনাৰ দৰে ভৰি হাত ধুবলৈ পানী গামোচা আগ বঢ়াই দিলে। গিৰিয়েকে কিন্তু গামোচা পানী নলৈ তেওঁৰ বাবে সেইদিনা পথাৰলৈ ভাত নিনিয়া বাবে পাবেমানে গালিহে পাৰিলে। গিৰিয়েকৰ গালি শুনি হীৰা বৰ আচৰিত হ'ল। তেওঁ সোঁৱৰাই দি গিৰিয়েকক কলে “নিজে ক'বাত লাউপানীৰ লগতে ভাং ধতুৰাও খাই

আহিছে হবলা? শিলিখা তলিতে চোন ভাত পানী উদৰ
পূৰাই খালেও; মোৰ লগতে মিলি জুলি জিবণিও ললে।
সকলো পাহৰি এতিয়া মোকনো গালিখন পাৰে কিয়?” হীৰাৰ
কথা শুনি এইবাৰ গিৰিয়েক আচৰিত হ’ল। তেওঁ উত্তৰ দি
কলে “এইবোৰনো কি কব ধৰিছ? মই চোন শিলিখা তলিলে
যোৱাও নাই, ভাতো খোৱা নাই।” গিৰিয়েকৰ কথা হীৰাই
বিশ্বাস নকৰিলে। তেওঁ ভাং ধতুৰা খোৱা বুলি গিৰিয়েকক
তিবন্ধাৰহে কৰিবলৈ ধৰিলে। ইফালে হাৰিয়া মঙলেও হীৰাৰ
কথাবোৰ মিছা কথা বুলি ঘৈণীয়েকক গালি পৰাত কম
নকৰিলে। ছয়োৰো মাজত হোৱা বাক-বিতণ্ডাতে বাতি হ’ল।
মনৰ খঙত ছয়ো নোখোৱা নোলোৱাকৈয়ে শুই থাকিল। নিশাৰ
শেষ গ্ৰহৰ পালে। এনেতে হাৰিয়া মঙলে এটি স্বপ্ন দেখিলে।
স্বপ্নত মহাদেৱে তেওঁক দেখা দি কলে “হেৰ হাৰিয়া মঙল!
তইনো ঘৈণীয়েৰাৰ ওপৰত খং কৰিছ কিয়? ঘৈণীয়েৰাৰ গাত
দোষ নিদিবি। তাই নিৰ্দোষ; তয়ো নিৰ্দোষ। তহঁতৰ ওপৰত
মই প্ৰসন্ন হৈছোঁ। সেইবাবে তোৰ ৰূপ ধৰি শিলিখা তলত
ঘৈণীয়েৰাই তোলৈ নিয়া ভাত ময়ে খাইছোঁ। মোৰ লগতে
তাইক গছৰ ছাতে বাখিও থৈছিলোঁ। তাইক তই বেয়া
ব্যৱহাৰ নকৰিবি। তাইৰ গৰ্ভত এটি ৰাজ লক্ষণযুক্ত পুত্ৰ
জন্মিব। সি ভবিষ্যত ৰজা হব। গতিকে সন্তানটিৰ জন্ম
নোহোৱালৈকে তই ঘৈণীয়েৰাক পৱিত্ৰ ভাবে ৰাখিবি। তাইক
তোৰ লগত নাৰাখি সুকীয়াকৈ থকাৰ ব্যৱস্থা কৰি দিবি।”

হাৰিয়া মঙলে মহাদেৱৰ ভৰিত দীঘল দি পৰি সপোনতেই
স্বপ্নত মিনতি জনালে। মহাদেৱে আশীৰ্বাদ দি পুনৰ কলে
“শিলিখা গছজোপাৰ তলত সদায় মোক পূজা কৰিবি। কিছুদিন
পাছত সেই ঠাইতে এযোৰ ঢাল তৰোৱাল পাবি। সেয়েই
তহঁতৰ হব শক্তি। তাৰ কিছুদিন পাছত গছ জোপাত বান্দৰ
এটা দেখিবি। সেই বান্দৰটোৰ আকৃতিৰে প্ৰতিমূৰ্ত্তি এটা সাজি
তোৰ ঘৰৰ পূৰফালে মুখ কৰি ৰাখি প্ৰতি বছৰেই পূজা কৰি
থাকিবি। এইদৰে পূজা কৰোঁতে মূৰ্ত্তিটোৱে যেতিয়া মুখ
ঘূৰাব, তেতিয়াই তোৰ পুত্ৰ ৰজা হব পাৰিব।” এই কথাখিনি
কৈ মহাদেৱ অদৃশ্য হ’ল। হাৰিয়া মঙলে বাতি আক নুশুলে।
মহাদেৱৰ নাম গুণ গাই থাকিল। অলপ সময় পাছতে বাতি
পূৰাল। তেওঁ হীৰাক মাতি স্বপ্নৰ সকলো কথা কলে আৰু
আগদিনা তেওঁক পাবা গালিৰ বাবে ক্ষমাও খুজিলে। হীৰাই
তাৰ বাবে চিন্তা নকৰিবলৈ কৈ গিৰিয়েকক জা-জলপান যতনাই
দি আন দিনাৰ দৰে পথাৰলৈ যাব দিলে। হাৰিয়া মঙলেও
আনন্দ মনে হাল কোৰ লৈ পথাৰ পালে।

ইতিমধ্যে মহাদেৱে কোৱা স্বপ্নৰ কথা মতে হাৰিয়া মঙলে
সকলোখিনি কৰিলে। কিছুদিন পাছত হীৰা সন্তান সন্তুৰা হ’ল।
সন্তান দৰ্শনৰ বাবে ব্যাকুল হৈ তেওঁ মহাদেৱকে দিনে বাতি
চিন্তাকৰি থাকিল। এইদৰে দিনবোৰ গৈ গৈ পুৰণি বছৰক
বিদায় দিলে। সেই দিনা বহাগৰ বিহুৰ দিন। গোটেই
দেশত ঘৰে ঘৰে বিহুৰ আনন্দ। এই আনন্দৰ মাজতে হীৰাৰ

এটি পুত্ৰ জন্মিল। বহাগৰ বিহুৰ দিনা জন্মা বাবেই তেওঁৰ নাম থলে বিশু। বিশু চন্দ্ৰকলাৰ নিচিনা দিনে দিনে বাঢ়ি আহি সাত বছৰত সোমাল। এই সাত বছৰ বয়সতে তেওঁ পিতাকক কামত সহায় কৰিবলৈ ধৰিলে। তেওঁলোক খেতিবাতি কৰি খোৱা মানুহ। ঘৰত গৰু গাইও আছে। বিশুৱে সেই বয়সৰ পৰাই পথাৰত গৰু চাবে আৰু কোনো আউল নলগাকৈয়ে গৰুবোৰ চপাই কোছাই ঘৰলৈও আনে। গৰুবোৰেও তেওঁক মুঠেই আমনি নিদিয়। তেওঁ গৰু মেলি দি পথাৰৰ গছৰ ছাঁত শুই থাকে। টোপনিত থাকোঁতে যদি তেওঁৰ গাত ব'দ পৰে তেন্তে প্ৰকাণ্ড ফেঁটি সাপ এটি আহি ফেনা তুলি তেওঁক ছাঁ দি থাকে। ৰাজ লক্ষণযুক্ত পুৰুষৰ ক্ষেত্ৰতহে এনেদৰে সাপে ছাঁ দিয়ে। এদিন এইদৰে সাপটোৱে তেওঁক ছাঁ দি থকা দেখি লগৰ গৰখীয়া ল'ৰাবোৰে ভয়তে চিঞৰ বাখৰ লগাই বিশুৰ পিতাকক মাতি আনে। পিতাক হাৰিয়া মণ্ডলে লৰি আহি দেখে যে কথাটো সঁচা। কিন্তু তেওঁক দেখি সাপটো নিজেই আঁতৰি গ'ল। পিতাকে বিশুক ঘৰলৈ নিলে আৰু ভবিষ্যতে পথাৰলৈ অহাতো একেবাৰে মানা কৰি দিলে। বিশুৱে কিন্তু ভয় নকৰিলে। তেওঁ পথাৰলৈ হাক বাধা নামানি আগৰ দৰেই গৰু লৈ আহি থাকিল। পথাৰতেই তেওঁৰ আন আন প্ৰতিভাও বিকাশ হবলৈ ধৰিলে। অলপ দিনতে তেওঁ সকলো গৰখীয়াৰে মুৰব্বী বৰগৰখীয়া হ'ল। তেওঁলোকৰ মাজত লগা দম্ব খৰিয়ালবোৰৰো বিচাৰক বিশুৱে হ'ল। তেওঁৰ

বিচাৰ ইমান সুন্দৰ হ'ল যে ওচৰ পাজৰৰ গাওঁৰ গৰখীয়া ল'ৰাৰ মাজত দম্ব হলেই তাৰ বিচাৰ দিবলৈ বিশুৰে ওচৰ চপা হ'ল। তেওঁ দুষ্টক দমন কৰিবলৈ আৰু শান্তক বক্ষা কৰিবলৈ নিজে গা-পাতি আগ বাঢ়ে। তেওঁৰ বিচাৰ বিবেচনাত সকলোৱে ভাল পাই গৰখীয়া বজা বুলি সম্বোধন কৰিবলৈ ললে। বিশুৰ জ্ঞান বিবেচনা বল পৰাক্ৰমৰ কথা গাওঁত প্ৰচাৰ হৈ পৰিল। খেতি বাতি, মাটি বাৰীৰ ক্ষেত্ৰত গঞা ৰাইজৰ মাজত হোৱা কাজিয়া পেচালৰো বিচাৰ বিশুৰ ওচৰতেই দিবলৈ ধৰিলে। বিশুৱে যাকে যি শাস্তি দিয়ে, তাকেই সকলোৱে মানি লয়। এইদৰেই বিশুৱে গাওঁৰ মানুহকো দণ্ড বিহিব পৰা ক্ষমতা পালে। তেওঁৰ কামো বাঢ়ি গ'ল। গতিকে সূচাকৰূপে সকলো কাম চলাবলৈ গৰখীয়া ল'ৰাৰ ভিতৰতে কাকো সেনাপতি, কাকো বকৰা আদি বিষয় বাব দি নীতিগত ভাবে গঞাগিৰিৰ কাম পৰিচালনা কৰিবলৈ ধৰিলে। তেওঁ ধনুকাঁড় আদিৰে ৰণুৱৈ দল এটিও গঢ়ি তুলিলে। বিশুৰ প্ৰভাবৰ কথা চাৰিওফালে বিয়পি পৰিল। সেই সময়ত সৰু ভূঞা নামৰ লোক এজন সেই অঞ্চলটোৰ শাসনৰ দায়িত্বত আছিল। চৰৰ মুখত বিশুৰ সকলো কথা শুনি সৰুভূঞাই গজালিতে তাক শেষ কৰিবলৈ স্থিৰ কৰিলে। গতিকে দূত এজনক বিশুক ধৰি নিবলৈ তেওঁ আদেশ দিলে। যথা সময়ত দূত আহি বিশুৰ ঘৰত হাজিৰ হ'ল আৰু ৰাজ আজ্ঞা শুনাই তেওঁক ধৰি নিবলৈ খুজিলে। বিশুৱে দূতক ভয় নকৰিলে। তেওঁ দূতক ভাল দৰে উত্তম মধ্যম কেইটিমান লগাই দিলে।

দূতে কোনোমতে প্ৰাণ লৈ পলাল। এইকথা যেতিয়া সক ভূঞাই শুনিলে, তেতিয়া তেওঁ বৰ লাজ পালে আৰু পলম নকৰি বগুৰৈ এদল লৈ বিগুৰু মাৰিবলৈ সক ভূঞাই নিজে অগ্ৰসৰ হ'ল। বিগুৰেও ভয় নকৰি বগুৰৈ দলটি লৈ সক ভূঞাৰ সন্মুখত ভেটা দিলে। দুয়ো দলৰ মাজত বগ হ'ল। যুদ্ধত সক ভূঞাই প্ৰাণ এৰিলে। তাকে দেখি আন সৈন্যবোৰে ঢাল তৰোৱাল এৰি প্ৰাণ লৈ পলাল। বিগুৰে ভূঞাৰ সেনাই এৰি যোৱা বহু ঢাল তৰোৱাল হস্তগত কৰিলে। এই ঢাল তৰোৱাল বোৰ পোৱাৰ পাছত বিগুৰ বল আৰু বাঢ়িল। তেওঁ ভাল অস্ত্ৰ-শস্ত্ৰবো গৰাকী হ'ল। সক ভূঞাৰ মৃত্যু বাতৰি শুনি ৰাজ্যৰ প্ৰধান শাসন কৰ্তা বৰ ভূঞা খঙত অগ্নিশৰ্মা হৈ উঠিল। তেওঁ সুদক্ষ সেনা এদল লৈ বিগুৰু নিৰ্মূল কৰিবলৈ আহিল। ইফালে দেখে যে হাৰিয়া মণ্ডলে প্ৰতিষ্ঠা কৰা বান্দবৰ প্ৰতিমূৰ্তিটোৱে মুখ ঘূৰাইছে। তাকে দেখি বিগুৰ উৎসাহ দুগুণ বাঢ়িল। তেওঁৰ জয় অনিবাৰ্য্য বুলি বিশ্বাস ৰাখি ভূঞাৰ সেনাৰ ওপৰত জপিয়াই পৰিল। দুয়ো পক্ষৰ তুমুল বগ হল। শেষত ভূঞাৰ সেনাই সেউ মানিলে। তেওঁলোকে অস্ত্ৰ-শস্ত্ৰ সমৰ্পণ কৰি বিগুৰ অধীনতা স্বীকাৰ কৰিলে। ভূঞা পৰাস্ত হ'ল। বিগুৰে তেতিয়া বিশ্বসিংহ নামলৈ একছত্ৰী ৰজা বুলি ঘোষণা কৰিলে। তেতিয়াৰ পৰাই নতুন ৰাজবংশ এটাৰ প্ৰতিষ্ঠা হ'ল। এই ৰাজ বংশটিয়েই অসমৰ বিখ্যাত কোচ ৰাজবংশ। বিশ্বসিংহৰ পুত্ৰ নৰনাৰায়ণ আৰু চিলাৰায়ৰ ৰাজত্ব কালত কোচৰাজ শক্তিয়ে বৰ অসমত প্ৰভাৱ বিস্তাৰ কৰাৰ ওপৰিও দক্ষিণে ত্ৰিপুৰা পৰ্য্যন্ত জয় কৰি অসমৰ গোঁৱৰ খোদিত কৰি গৈছে।

বশিষ্ঠ মুনিৰ অভিশাপ

পুৰণি কালত ভাৰতীয় ঋষিসকলে নৈ নিজৰা থকা মনোৰম ঠাইত আশ্ৰম পাতি ঈশ্বৰক আৰাধনা কৰিছিল। গুৱাহাটীত বশিষ্ঠ মুনিৰ আশ্ৰম থকা ঠাইখন দৰ্শন কৰিলেই সেই কথা সহজেই অনুমান কৰিব পাৰি। গুৱাহাটীত আশ্ৰম পাতাৰ আগতে মহামুনি বশিষ্ঠই উজনিৰ দিখৌ নদীৰ পাৰত এখন আশ্ৰম পাতিছিল। তাত আশ্ৰম পাতি অকল ঈশ্বৰক আৰাধনা কৰাই তেওঁৰ উদ্দেশ্য নাছিল। তেওঁ দিখৌ নদীৰ পাৰত ভাৰতৰ পবিত্ৰ বাৰানসী সমতুল্য এখন তীৰ্থক্ষেত্ৰ সেই ঠাইতে গঢ়ি তুলিবলৈ ইচ্ছা কৰিছিল। সেইবাবে তেওঁ তাত এক হাজাৰ শালগ্ৰাম পুতি মাজতে লক্ষ্মীনাৰায়ণৰ শালগ্ৰামো প্ৰতিষ্ঠা কৰিছিল। তেওঁৰ আশ্ৰমখন চালে চকুৰোৱা এখন পুণ্যভূমি কৰাৰ অৰ্থে আশ্ৰমৰ চাৰিওফালে নানাবিধ ফুল ফলৰ গছৰ ওপৰিও তুলসী, আমলখি, অশ্বথ আদি গছো তেওঁ ৰুই দিছিল। আশ্ৰমখন নিৰ্মাণৰ সকলো কাম হৈ উঠাৰ পাছত মহামুনি বশিষ্ঠই একমনে তপস্ৰাত বহিল। আগৰ কালৰ মুনিসকলে তপস্ৰাত বহিলে তেওঁলোকে কৰিব নোৱাৰা কাম একোই নাছিল। গতিকে তেওঁ তপস্ৰাত বহা দেখি দেৱৰাজ ইন্দ্ৰ আতঙ্কিত হৈ পৰিল। তেওঁ ভাবিলে যে, কিজানি মহামুনি

বশিষ্ঠই তপস্যা কৰি ইন্দ্ৰৰ অমৰাৱতীকে অধিকাৰ কৰে। এই চিন্তাই তেওঁৰ চকুত টোপনি নোহোৱা কৰিলে। শেষত বহু ভাবিচিন্তি দেৱৰাজে যি কোনো প্ৰকাৰে বশিষ্ঠ মুনিৰ তপ ভঙ্গ কৰাটোকেই স্থিৰ কৰিলে।

দেৱৰাজ ইন্দ্ৰৰ অধীনত বহুতো ৰূপহী অপ্সৰা আছে। তেওঁলোক দেখাত যেনে ধুনীয়া, নৃত্যগীততো তেনে পটু। বুদ্ধি কৌশলতো তেওঁলোক কম নহয়। তেওঁলোকৰ নৃত্যৰ লয়ত সাধাৰণ মানুহৰ কথাই নাই, মহাযোগীৰো চিত্ত চঞ্চল হৈ পৰে। গতিকে দেৱৰাজে শ্যামা নামে বিদ্যাধৰী এজনীক মাতি আনি বশিষ্ঠ মুনিৰ তপ ভঙ্গ কৰিবলৈ আদেশ দিলে। ইন্দ্ৰৰ এই আদেশ শুনি শ্যামা বিদ্যাধৰীৰ অন্তৰ কঁপি উঠিল। কাৰণ তেওঁ জানে যে বশিষ্ঠ মুনিৰ অত্যাচাৰ কৰিলে ভয়ঙ্কৰ শাস্তি লব লাগিব। গতিকে কৰযোৰে শ্যামাই দেৱৰাজ ইন্দ্ৰক কলে “হে দেৱৰাজ! বশিষ্ঠ মুনি জ্বলন্ত অগ্নিৰ স্বৰূপ। তেওঁৰ খঙ উঠিলে সৰ্বনাশ কৰিব। গতিকে এই আদেশ প্ৰত্যাহাৰ কৰক।” শ্যামাৰ অনুৰোধ দেৱৰাজে মঞ্জুৰ নকৰিলে। বৰং শ্যামাৰ লগতে দেৱৰাজো যাবলৈ ওলাল।

যথা সময়ত দেৱৰাজ ইন্দ্ৰ আৰু শ্যামা বিদ্যাধৰী দিখৌৰ পাৰত বশিষ্ঠ আশ্ৰমত উপস্থিত হ’ল। তাত শ্যামাই মনোৰম সাজপাৰেৰে নিজক সজাই ললে। গাত সু-গন্ধ-দ্ৰব্যও ঘাঁহিলে। ধুনীয়া কৈ চুলি বান্ধি তাত নানাবৰণীয়া ফুলৰ মালা মেকুৱাই ললে। গাল ওঁঠতো ৰং সানি ৰূপহী শ্যামাই দিব্য ৰূপ ললে।

তাৰ পাছত লয়লাস ভঙ্গীমাত লাহে লাহে বশিষ্ঠ মুনিক উদ্দেশ্য কৰি আগ বাঢ়িলে। শ্যামাই বহু ভঙ্গীমাত বশিষ্ঠৰ তপ ভঙ্গ কৰিবলৈ চেষ্টা কৰিলে। কিন্তু তেওঁৰ ফালে বশিষ্ঠই এবাৰ নাচালেও। তাৰ পাছত চঞ্চলা চপলা হৈ শ্যামাই বশিষ্ঠৰ সন্মুখতে নৃত্য আৰম্ভ কৰিলে। তথাপিও বশিষ্ঠৰ চকুৰ ভ্ৰু এডালো নলবিল। তাকে দেখি ইন্দ্ৰই বুজিলে যে তেনেভাবে মুনি বশিষ্ঠক সন্মোহিত কৰিব পৰা নহব। গতিকে আন উপায়েৰে মুনিৰ খঙ তুলি তপস্যা ভঙ্গ কৰিবলৈ চিন্তা কৰিলে। এইবাৰ ইন্দ্ৰ চফল ডেকা এজন হৈ শ্যামাৰ লগত ওলাল; আৰু দুয়ো মুনিৰ সন্মুখত নানা ভাবে ক্ৰীয়া আৰম্ভ কৰিলে। বহু সময় তেওঁলোকে তপ ভঙ্গ কৰিবলৈ চেষ্টা কৰি ভাগৰি পৰিল, কিন্তু বশিষ্ঠই তপস্যাতে মগ্ন থাকিল। দেৱৰাজৰ মহা চিন্তা হ’ল। তেওঁ ভাবি চিন্তি তপ ভঙ্গৰ অন্য উপায় নাপাই নেবানেপেৰা প্ৰবল বৃষ্টিৰে আশ্ৰমখন বুৰাই পেলাবলৈ ঠিক কৰিলে, যাতে বশিষ্ঠ মুনি তপ ভঙ্গ কৰি আন ঠাইলৈ যাবৰ বাধ্য হয়। তেওঁলৰা লৰি কৈ পুনৰ স্বৰ্গলৈ গ’ল। স্বৰ্গত মেঘ দেৱতাক মাতি আনি ধাৰাসাৰ বৰষুণেৰে বশিষ্ঠ মুনিৰ আশ্ৰম বুৰাই পেলাবলৈ আদেশ দিলে। দেৱৰাজৰ আদেশ মতে মেঘ আহি অবিৰাম বৰষুণ দিবলৈ ধৰিলে। ৰাতিদিনে হোৱা প্ৰবল বৰষুণত দিখৌ নৈ ফেনে ফোটোকাৰে বাঢ়ি আহিল আৰু অতি কম সময়তে নদীৰ পাৰ বাগৰি বশিষ্ঠ মুনিৰ আশ্ৰম পানীৰে ভৰি পৰিল। আশ্ৰমৰ সম্ভাৰসমূহো দিখৌৰ সোঁতে উটাই নিলে।

তেনে অৱস্থাত বশিষ্ঠই তপ ভঙ্গ কৰিবলৈ বাধ্য হ'ল। কিন্তু তেওঁৰ বৰ খঙ উঠিল। সেই বাবে মনৰ ইচ্ছা পূৰণত বাধা দিয়া প্ৰত্যেককে শাস্তি দিবলৈ মুনিয়ে সঙ্কল্প ললে। তেওঁ ধ্যান যোগে সকলো জানি লব বিচাৰিলে। ধ্যানৰ প্ৰভাৱত তেওঁ সকলো কথা জানিব পাৰি প্ৰথমে ইন্দ্ৰৰ ওপৰতে ভীষণ খং উঠিল। গতিকে ইন্দ্ৰক অভিশাপ দি তেওঁ কলে “হে ইন্দ্ৰ! তুমি যে দেৱতা হৈয়ো অনায়াস কৰিলা, তাৰ বাবে তুমি দেৱত্ব হেৰুৱাই অনাচাৰী মানুহ হৈ জন্ম লোৱা।” সেই একেদৰে দিখৌ নদীকো শক্তিহীন হবলৈ মুনিয়ে অভিশাপ দিলে। লগতে সেই নদীৰ পাৰত মানুহ মৰিলে প্ৰেত হৈ তাতেই থাকিব বুলিও ব্ৰহ্ম বাক্য কৰিলে। তাৰ পাছত তেওঁ পোটা লক্ষ্মী নাৰায়ণৰ শালগ্ৰামক উদ্দেশ্য কৰি কলে “হে শালগ্ৰাম! তোমাক মই প্ৰতিষ্ঠা কৰিছিলোঁ। কিন্তু মেঘে বৰষুণ দি সকলো উটুৱাই নিয়াতো তুমি যে নিজৰ প্ৰভাৱ দেখুৱাই বৰষুণ বন্ধ নকৰিলা, তাৰ বাবে তোমাকো অভিশাপ দিওঁ যে তোমাক মুক্ত ভাবে কোনোৱে নাৰাখিব। গুপ্ত ভাবে ৰাখি মদ মাংসৰেহে তোমাক পূজা কৰিব। তোমাক নাৰায়ণ বুলিও নামাতি ‘চোম’ বুলিহে মানুহে মাতিব।” বশিষ্ঠ মুনিয়ে শ্ৰামা বিছাধৰীকো সুদাই নেৰিলে। তেওঁ শ্ৰামাক মানবী হৈ জন্ম লবলৈ অভিশাপ দিলে।

বশিষ্ঠ মুনিৰ শাপৰ কথা শুনি ইন্দ্ৰ একেবাৰে জঁয় পৰি গ'ল। কাৰণ স্বৰ্গৰ দেৱতাসকলৰ বজাৰ পৰিবৰ্ত্তে মানুহ হৈ জন্ম হোৱাতো তেওঁৰ বাবে ভীষণ শাস্তিৰ কথা। গতিকে

তেওঁ বশিষ্ঠ মুনিৰ ওচৰ চাপি অভিশাপ উঠাই লবলৈ কাকূতি জনালে। ইন্দ্ৰৰ নেবানেপেৰা স্তুতি বাক্যত বশিষ্ঠৰ দয়া উপজিল। গতিকে অভিশাপ কিছু লাঘৱ কৰি দি কলে “এবাৰ দিয়া অভিশাপ সমুদায় অন্ত কৰিব নোৱাৰোঁ। তথাপি তোমাৰ শাস্তি সীমিত কৰি দিলোঁ। তুমি পূৰ্বদেশলৈ যোৱা। তাত এগৰাকী অনাচাৰী লোকৰ স্ত্ৰীৰ লগত তোমাৰ মিলন হব। সেই স্ত্ৰীৰ গৰ্ভতে তোমাৰ অংশৰ পুত্ৰ এটি জন্মিব। তোমাৰ পৰিবৰ্ত্তে সিয়েই মানুহ জন্মৰ সুখ ভোগ কৰিব। লগতে দিখৌ নদীৰো অভিশাপৰ সময় বান্ধি দি কলি যুগৰ দহ হাজাৰ বছৰ পূৰ হলে পুনৰ নদীখন আগৰ দৰে শক্তিশালী হব বুলি কলে। সেইখিনি কৈয়েই মুনিয়ে দিখৌ নৈৰ পাৰ ত্যাগ কৰিলে। তেওঁ আশ্ৰমৰ বাবে আন এখন মনোৰম স্থান বিচাৰি বিচাৰি গুৱাহাটী পালে আৰু তাতেই সন্ধ্যাচল নামে পৰ্বতৰ নামনিত সন্ধ্যা-ললিতা-কান্তা বিধৌত পুণ্য ক্ষেত্ৰত আশ্ৰম পাতিলে।

ইফালে দেৱৰাজ ইন্দ্ৰই বশিষ্ঠ মুনিৰ অভিশাপৰ পৰা মুক্তি লাভৰ উপায় চিন্তিলে। তেওঁ শ্ৰামা বিছাধৰীক আজ্ঞা দি কলে “হে শ্ৰামা! তুমি অনতি পলমে পূৰ্বদেশত মানবী কন্যা হিচাবে জন্ম লোৱাগৈ। মহামুনি বশিষ্ঠৰ শাপত মই মনুষ্য জন্ম লব লাগে। গতিকে মই যথা সময়ত মনুষ্যৰূপ ধৰি তোমাৰ তালৈ যাম। তোমাৰ গৰ্ভতে মোৰ অংশৰ জন্ম দিব পাৰিলেই মই বশিষ্ঠ মুনিৰ শাপৰ পৰা মুক্ত হব পাৰিম।” ইন্দ্ৰৰ আদেশ মতে শ্ৰামাই পূৰ্বদেশৰ মিনাচল নামে পৰ্বতলৈ গ'ল।

তাত নৰাৰজাৰ মন্ত্ৰী চাংডামৰ ঘৰত শ্যামাই জন্ম গ্ৰহণ কৰিলে। মন্ত্ৰীয়ে জীয়েকৰ নাম ৰাখিলে নাংকুক খামচেন। নাংকুক খামচেনৰ মাতৃ আছিল কুংবেমাক্কা। বিদ্যাধৰী শ্যামাই মানবী ৰূপ পালেও তেওঁৰ শৰীৰত স্বৰ্গীয় জ্যোতি প্ৰতিভাত হৈ পৰিল। নাংকুক খামচেন দিনে দিনে ৰূপে গুণে বাঢ়ি আহি সোনকালেই গাভৰু হ'ল। তেওঁৰ ৰূপ দেখি নৰাৰজা চেংতামে নিজেই বিয়া কৰাবলৈ মন মেলিলে। লগে লগে বজাই মন্ত্ৰীৰ ওচৰত বিয়াৰ প্ৰস্তাৱো দিলে। মন্ত্ৰীয়ে উলাহমালহেৰে জীয়েক নাংকুক খামচেনক চেংতাম নৰাৰজাৰ সৈতে বিয়া দিলে। তেতিয়াৰ পৰা মানবী শ্যামাই নৰাৰজাৰ সৈতে দিন অতিবাহিত কৰিবলৈ ধৰিলে। কিছুদিন পাছত ইন্দ্ৰ এদিন মিনাচল পৰ্ব্বতলৈ আহিল। সেই দিনা নৰাৰজা পছ চিকাৰ কৰিবলৈ গৈছিল। ইন্দ্ৰই লগে লগে চেংতাম বজাৰ বেশ ললে আৰু সেই বেশেৰে নাংকুক খামচেনৰ কাষ পালে। নাংকুকে ইন্দ্ৰক নিজৰ গিৰিয়েক বুলি ভাবি স্ত্ৰী হিচাবে তেওঁক গুৰুত্ব কৰিলে; আৰু ঘৰৰ অভ্যন্তৰতে ছয়ো সময় কটালে। নাংকুকৰ লগত ইন্দ্ৰৰ শুভক্ষণত মিলন হোৱাৰ পাছত তেওঁ চেংচাই স্বৰ্গলৈ নিজ ৰূপ ধৰি গুছি গল; আৰু ইফালে বজাও চিকাৰৰ পৰা ফিৰি আহিল। বজা-বাণীৰ কোনো সন্দেহেই নহল। মনুষ্য জন্ম লোৱাৰ পাছত নাংকুকে আগৰ শ্যামা বিদ্যাধৰীৰ সকলো কথাই পাহৰি গৈছিল। ইন্দ্ৰক নিজৰ স্বামী বুলিয়েই ভাবিছিল। গতিকে দেৱৰাজ ইন্দ্ৰই ৰাতি স্বপ্ন দেখাই নাংকুক খামচেনক

কলে “হে ৰাজ মহিষী! তোমাৰ স্বামী চেংতামৰ ৰূপ ধৰি ময়ে আজি তোমাৰ সৈতে মিলিত হৈছিলোঁ। তোমাৰ গৰ্ভত মোৰ অংশৰ এটা পুত্ৰ হব। সি জন্ম পালে তাৰ নাম স্বৰ্গ-নাৰায়ণ ৰাখিবা। পাছলৈ সিয়েই বজা হব। তুমি আজিৰ পৰা নিবল ওখ স্থানত অকলে থাকিবা। স্বামীৰ সঙ্গ আজিৰ পৰা নলবা। পুত্ৰৰ জন্ম পোৱাৰ পাছতহে সেই নিৰ্দিষ্ট স্থানৰ পৰা আহিবা।” ইয়াকে কৈ ইন্দ্ৰ দেৱতা অদৃশ্য হ'ল।

ৰাতিপুৱা ৰাজ মহিষীয়ে সপোনৰ সকলো বৃত্তান্ত নৰাৰজাক ভাঙি কলে। কথাবোৰ শুনি তেওঁ বৰ আচৰিত হ'ল। তেওঁ মন্ত্ৰীক মাতি তেওঁকো সেই কথাৰ আতিশুৰি জনালে। তাৰ পাছত বজা মন্ত্ৰীয়ে আলোচনা কৰি ৰাজমহিষীক মিনাচল পৰ্ব্বতৰ ওখ টিং এটিত চাং ঘৰ কৰি তাত ৰাখিলে। গৰ্ভৱতী কুঁৱৰী গৰাকীৰ লগত চাৰি গৰাকী দাসীৰ সৈতে পালী পহৰীয়া থকাৰো তাত ব্যৱস্থা কৰি দিলে। আৱশ্যকীয় দ্ৰব্য বস্তুও তাত ৰাখিলে। তাৰ পাছৰ পৰাই সপোনৰ নিৰ্দেশ ক্ৰমে বজাই আৰু বাণীক দেখা নকৰিলে। বাণীলৈ বয়বস্তু দিয়া খোৱা সকলো কাম পালী পহৰীয়াৰ যোগেদিয়েই কৰিলে। এইদৰে দিন যাব ধৰিলে। যথা সময়ত বজাক জানিব দিলে যে বাণীৰ এটি পুত্ৰ সন্তান ওপজিছে। এই খবৰ পাই বজা মহা আনন্দিত হ'ল। বজাই অনেক মঙ্গল উৎসৱ কৰি পুত্ৰ সহিতে চাং ঘৰৰ পৰা বাণীক আনিবলৈ গ'ল। চাং ঘৰৰ পৰা নমাই আনিবলৈ বজাই এটি সোণৰ জখলাও নি চাং

ঘৰত লগাই দিলে। সেই জখলাবেই পুত্ৰ সহিতে বাণী নামি আহিল। বজাই আদৰ সাদৰকৈ পুত্ৰ আৰু বাণীক নিজ ঘৰলৈ নিলে।

নাংকুক খামচেনৰ পুত্ৰটি ইন্দ্ৰৰ সন্তান। গতিকে ল'ৰাটি অতি সোনকালেই ডাঙৰ দীঘল হ'ল। লাহে লাহে তেওঁ গুণৱন্ত শক্তিশালী পুৰুষ এজন হৈ পৰিল। নৰাৰজা চেংতামে তেওঁক যুৰৰাজ পাতি ললে। এইদৰেই কিছুদিন গ'ল। এদিন মাকে তেওঁক মাতি কলে “বোপা! তই দেৱৰাজ ইন্দ্ৰৰ সন্তান। তোৰ শৰীৰত দেৱতাৰ তেজ আছে।” মাকৰ কথা শুনি যুৰৰাজ বৰ আনন্দিত হ'ল; আৰু পিতৃ দৰ্শনৰ বাবে তেওঁৰ মন ব্যাকুল হৈ পৰিল। তেওঁ মনতে ভাবিলে যে যদি তেওঁ ইন্দ্ৰৰেই সন্তান, তেন্তে নিজৰ পুত্ৰক অন্ততঃ এবাৰ দেখা দিব। ইয়াকে ভাবি তেওঁ মুৰিমুংবাম নামৰ পৰ্বত এখনলৈ গ'ল। তাত একান্ত মনে ইন্দ্ৰ দেৱতাক চিন্তা কৰিবলৈ ধৰিলে। তাকে দেখি ইন্দ্ৰই পুতেকক কষ্ট নিদি সোনকালেই নিজৰূপ লৈ পুতেকৰ ওচৰত হাজিৰ হৈ পিতৃ বুলি পৰিচয় দিলে। যুৰৰাজে তেওঁৰ চৰণত ধৰি স্তম্ভিলে “হে পিতা! তুমি নিজেই এজন দেৱতা। গতিকে মই তোমাৰ সন্তান হৈ কোন দেৱতাকনো পূজা কৰিম?” ইন্দ্ৰই সেইবোৰ চিন্তা কৰিবলৈ তেওঁক বাধা দি কলে “তোমাৰ পিতৃৰ পাছত তুমিয়েই বজা হবা। বজা হোৱাৰ পাছ দিনৰ দিনা পুনৰ ইয়ালৈ আহিবা। মই তোমাক তেতিয়া এই বিষয়ে উপদেশ দিম।” ইয়াকে কৈ ইন্দ্ৰই

পুতেকক বিদায় দিলে। যুৰৰাজ নিজ ঘৰলৈ ফিৰিল। কিছুদিন পাছত চেংতাম বজাৰ মৃত্যু হ'ল। পাত্ৰ মন্ত্ৰীয়ে পুতেক যুৰৰাজক সিংহাসনত বহুৱালে। স্বৰ্গৰ বজা ইন্দ্ৰৰ পুত্ৰ বাবেই তেওঁ স্বৰ্গনাৰায়ণ বজা নামে খ্যাত হ'ল। বজা হোৱাৰ পাছ দিনৰ দিনা স্বৰ্গনাৰায়ণে ইন্দ্ৰই দি যোৱা নিৰ্দেশ মতে মুৰিমুংবাম পৰ্বতলৈ গ'ল। সেই ঠাইত স্বৰ্গনাৰায়ণক দেখা দি ইন্দ্ৰই পুতেকক শালগ্ৰাম এটা দি কলে “এয়ে হব তোমাৰ উপাস্ত্ৰ দেৱতা। ইয়াক ‘সোম’ দেৱতা বুলি গোপনে ৰাখি পূজা কৰিবা।” ইয়াকে কৈ ইন্দ্ৰ দেৱতা অদৃশ্য হ'ল। তেওঁ তেতিয়াৰ পৰা মহামুনি বশিষ্ঠৰ শাপমুক্ত হ'ল। ইফালে মাক নাংকুক খামচেনো মৰাৰ পাছত শাপমুক্ত হৈ পুনৰ বিছাধৰী হৈ স্বৰ্গত থাকিল।

বজা হৈ স্বৰ্গ নাৰায়ণে উনত্রিশ বছৰ ৰাজ্য চলালে। তাৰ পাছত তেওঁৰ মৃত্যু হ'ল। তেতিয়ালৈকে কিন্তু ৰাজ্যৰ বিশেষ শ্ৰীবৃদ্ধি হোৱা নাই। তেওঁৰ পাছত পুতেক পানিপুঙ বজা হ'ল। তেওঁৰ দিনতো ৰাজ্যৰ বিশেষ শ্ৰীবৃদ্ধি নহল। পানিপুঙৰ দুজন পুত্ৰ। বৰজনৰ নাম চিউক্ৰান্ফা আৰু সৰুজনৰ নাম চিউকফা (চুকাফা)। পানিপুঙৰ মৃত্যুৰ পাছত বৰজন চিউক্ৰান্ফা বজা হ'ল। তেওঁৰ দিনতো ৰাজ্যৰ উন্নতি নহল। ইন্দ্ৰৰ সন্তান হলেও বশিষ্ঠ মুনিৰ অভিশাপে তেওঁলোকৰ সমৃদ্ধিত বাধা দি আছিল। কাৰণ বশিষ্ঠ মুনিye দিখৌ নদীৰ পাৰত প্ৰতিষ্ঠা কৰা শালগ্ৰাম এতিয়াও তেওঁলোকৰ হাতত

পৰা নাই। সেই শালগ্ৰামকহে ‘চোম’ দেৱতা হিচাবে পূজা কৰিব বুলি মুনিয়ে অভিশাপ দিছিল। সেই অভিশাপৰ ফলতেই ৰাজ্যৰ ক্ৰীবৃদ্ধি কৰাত ৰজাসকল সফল হ'ব পৰা নাই। চিউকান্ফা ৰজা হোৱাৰ পাছত ঘৰুৱা অশান্তিয়েহে তেওঁলোকৰ মাজত দেখা দিলে। এই অশান্তি ইমানেই হ'ল যে সকলো ভায়েক চিউকান্ফা ঘৰ এৰিয়েই যাবলৈ ওলাল। তেওঁ ক'লে যাব, কি কৰিব, ইত্যাদি ভাবি শুনি থাকোঁতে এদিন ৰাতি লক্ষ্মীনাৰায়ণৰ শালগ্ৰামে স্বপ্নত দেখা দি কলে “হেৰ চিউকান্ফা। তই অসন্তোষ নকৰিব। দিখৌ নদীৰ পাৰৰ অশ্বখ গছৰ গুৰিত মই আছোঁ। তই ৰাতিপুৱাতে একো নোখোৱাকৈ তালৈ গৈ চকু মুদি বিচাৰি হাত দিয়েই মোক পাবি। তাৰ পাছত চকু মুদি থাকিয়েই কাপোৰেৰে বান্ধি মোক গলত আৰি লবি। মোক লৈ তই যি ৰাজ্যলৈ যাবি, সেই ৰাজ্যকেই জয় কৰিব পাৰিব। তই মোক ‘চোম’ দেৱতা বুলি পূজা কৰিব আৰু সদায় গোপনে ৰাখিব।” ইয়াৰ পাচতেই চিউকান্ফাই চকুমকৈ সাৰ পালে। তেওঁৰ ওপৰত ভগৱান সন্তুষ্ট হোৱা বুলি জানিব পাৰি আগৰ সকলো দুখ কষ্ট পাহৰিলে।

ভৰ পুৱাতে চিউকান্ফাই নোখোৱা নোলোৱাকৈ স্বপ্নৰ নিৰ্দেশ মতে দিখৌৰ পাৰৰ অশ্বখৰ তল পালে। তাত চকু বান্ধি তেওঁ শালগ্ৰাম মূৰ্ত্তিটো বিচাৰিলে। কি আচৰিত! হাত দিয়েই তেওঁ মূৰ্ত্তিটো পালে। লগে লগে কাপোৰেৰে বান্ধি চিউকান্ফাই মূৰ্ত্তিটো গলত পিন্ধি ললে আৰু গৃহ মুখে ফিৰি আহিল।

লক্ষ্মীনাৰায়ণ শালগ্ৰাম মূৰ্ত্তিৰ প্ৰভাৱত চিউকান্ফা তেজস্বী হৈ পৰিল আৰু সোনকালেই তেওঁৰ হাতলৈ তিনি হাজাৰ মানুহ আহিল। হাতী দুটা আৰু ঘোৰা তিনিটাও তেওঁ পালে। তেতিয়া তেওঁ এই শক্তিকে লৈ দিখৌৰ কাষৰ মৰাণসকলৰ গাওঁ পালে। সেই গাওঁৰ মানুহক বশ কৰাৰ অৰ্থে চিউকান্ফাৰ লগত ঘোৰা মানুহে চিঞৰি চিঞৰি কলে “আমাৰ লগত দেও ৰজা আহিছে তহঁতেও তেওঁক ৰজা মান।” মৰাণ সকলে তেতিয়া দেও ৰজাৰ প্ৰমাণ চাওঁ বুলি এটি মহৰ শিং দি একে ঘাপে কাটিব দিলে। চিউকান্ফাৰ মানুহে শিংটো আনি গোটেই ৰাতি উতলা পানীত সিজাই ৰাখিলে। পিছদিনা ৰাতিপুৱা সমাজ বিত্ৰমানে চিউকান্ফাই একে ঘাপে শিংটো কাটিলে। তাকে দেখি সকলোৱে তেওঁক দেও ৰজা বুলি বিশ্বাস কৰি ৰজা মানিলে। ইয়াৰ পাছৰ পৰাই এটিৰ পিছত এটিকৈ অঞ্চল নিজৰ বশলৈ আনি শক্তিশালী আহোম ৰাজ্য এখন তেওঁ প্ৰতিষ্ঠা কৰিলে।